

GIDSENBLAD

"LANGE NELLE"

5de

JAARGANG

NR. 2

APRIL

MEI

JUNI

1993

Driemaandelijks blad van
de afdeling OOSTENDE van
de WESTVLAAMSE GIDSENKRING vzw

AFGIFTEKANTOOR OOSTENDE X

In dit nummer:

45	AKTIVITEITENKALENDER	REDACTIE
46	VOORWOORD	MARC LOY
47	ST.-PETRUS- en PAULUSKERK (9)	VINCENT DUFLOU
52	HANDELSDOKKEN & PILOTAGE : SFEERBEELD	REDACTIE
53	DE PREHISTORIE : SOLDAATJE SPELEN (1)	OMER SIMOENS
60	VAN WOATERHUIS TOT WOATERTORRE (3)	LUCIEN VALCKE
61	UIT ONZE MUSEA	REDACTIE
63	'T OUD KERKHOF VAN OOSTENDE (1)	RITA WERBROUCK
73	DE KONINKLIJKE SCHENKING	DIRK BEIRENS
80	SPROKKELS	REDACTIE

De medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen

Verantwoordelijke
uitgever en redactie

Dirk Beirens
Floralaan 7
8400 Oostende

Secretariaat

Marcel Braet
Eekhoornstraat 20
8400 Oostende

Voorzitter

Marc Loy
Batterijstraat 70
8450 Bredene

rekeningnummer : 068-2075070-73

AKTIVITEITEN

redactie

VRIJDAGAVOND 28 MEI 1993 OM 20 UUR

IN ZAAL DE ANKLAP, LEFFINGESTRAAT 85, OOSTENDE :

diavoorstelling Oostende Vroeger & Nu, deel 2 :

de uitbreiding onder Leopold II

door Marcel Braet, secretaris "Lange Nelle"

(duur met pauze : 2.30 uur - niet-leden : 50 fr)

DIT IS EEN HERHALING WEGENS LAATTIJDIGE MELDING

IN ONS BLAD, 1993 afl. 1

VRIJDAGAVOND 25 JUNI 1993 OM 19 UUR

AAN HET ST.-ANNAKERKJE IN STENE-DORP

krekenfietseling o.l.v. Marcel Braet :

Een geschiedkundige fietstocht in het achterland van de badstad Oostende met aandacht voor de historie van het landelijke Stene-Dorp, het fenomeen van de "Oostendse Historische Polders", de prachtige schorrehoeven met weiden en landerijen in "le plat pays", de oude spoorweginfrastructuur, het "ongerepte" krekengebied, Zandvoorde en de Keignaertkreek.

Afwisselend fietsen en becommentarieerd bewonderen

(duur 2.30 uur - aankomst Stene-Dorp - niet-leden : 50 fr)

ZATERDAGMORGEN 26 JUNI 1993 OM 10.30 UUR

HOEK TAVERNE "WATERHUIS" - MONUMENT GESNEUVELDEN (VISSERSKAAI)

première-activiteit "MARITIEM OOSTENDE" o.l.v. Marc Loy : wandeling langs de Visserskaai met aansluitend boottocht met de FRANLIS (inscheping 11 uur westerstaketsel) : vanaf haar ontstaan is de ontwikkeling van de stad Oostende in voor- en tegenspoed gedetermineerd geweest door de zee. Stormvloeden, overzeese handel, kaperij, maritiem verkeer, mijnenjagen, visserij en toerisme zijn zovele accenten die Oostende-aan-Zee gemodelleerd hebben. Een wandeling en een geccommentarieerde boottocht door de haven en voor de Oostendse rede, leren u het Oostende aan de andere kant van de vloedlijn kennen.

(duur : 2 uur - leden : 160 fr - niet-leden : 200 fr)

GEVRAAGD

Op zondag 25 april jl. vierde de vzw Westvlaamse Gidsenkring, waarbij "Lange Nelle" sinds haar stichting vijf jaar geleden, aangesloten is, haar 30ste verjaardag tijdens de jaarlijkse Provinciale Gidsendag in Brugge.

Onze Brugse collega's die aan de wieg stonden van deze vzw, hebben er een puike dag van gemaakt. Bij die gelegenheid werd ook officieel het Westvlaamse beiaardboek voorgesteld als blijvende herinnering aan dit jubileum.

Toen we twee jaar geleden onze nieuwe opleidingscursus voor gids opstartten, was dit vooral met de bedoeling om te kunnen voldoen aan het - te verwachten - stijgend aantal gidsbeurten in het domein Prins Karel. Nu blijkt echter ook dat meer en meer organisaties beroep op ons doen bij de uitwerking en uitvoering van hun thema-uitstappen of -dagen.

Bij die gelegenheden blijkt ons contingent van 36 gidsen geen overbodige luxe. Zo waren wij op zondag 18 april betrokken bij de "Vuurtorenwandeling" van de CM en vroeg het Davidsfonds van de Vuurtorenwijk onze medewerking voor een "Vuurtorenwandeling" tijdens hun "Tussen Vissers en Boten"-dag, waarbij ze 300 DF-ers uit heel Vlaanderen op bezoek kregen.

Onze kring is ook betrokken bij het opzetten van een "Testerep-wandeling" door de Oostendse Jaycees.

Zonder ons huidige gidsenbestand konden we aan die mega-oproepen niet voldoen.

Bovendien moeten we hier ook vermelden onze samenwerking met de vormingsorganisatie "Vandaag en Morgen" en met het stadsbestuur bij het opzetten van "Open Museadagen" en de jaarlijkse "Open Monumentendag".

We beantwoorden dus kennelijk aan een behoefte!

HET BESTUUR

- aflevering 1 : de PEPERBUSSE (jg.2 .nr.1, pp. 2-6)
aflevering 2 : de KONINGINNEKAPEL 1 (jg.2, nr. 2, pp. 19-21)
aflevering 3 : de KONINGINNEKAPEL 2 (jg.2, nr.3, pp. 39-42)
aflevering 4 : de NEOGOTIEK (jg. 2, nr. 4, pp. 55-58)
aflevering 5 : BOUWGESCHIEDENIS St.-P&P (jg.3, nr.3, pp.64-71)
aflevering 6 : BESCHRIJVING St.-P&P (jg.4, nr. 1, pp. 03-08)
aflevering 7 : BESCHR. v/h MEUBILAIR (jg. 4, nr.2, pp. 38-46)
aflevering 8 : BESCHR. v/d BRANDRAMEN (jg. 4, nr.3/4 pp.73-83)

AFLEVERING 9 : DE RESTAURATIEWERKEN

Wellicht maakten al heel wat mensen de bedenking :

"Wanneer zullen de restauratiewerken van de dekanale kerk beëindigd zijn?" Dat is nog niet onmiddellijk voor morgen. De tweede fase is ondertussen al voltooid, rest ons nog de derde en laatste fase. Gelukkig is de kerk ondertussen al bevrijd van haar metalen keurslijf. Jarenlang waren de twee oosttorens gevat in hun metalen stellingen. Als we ons de vraag zouden stellen van wanneer dateert de aanvang van die restauraties dan mag men als antwoord verwachten : "Ho dat is al heel wat jaren". Inderdaad.

Op 10 januari 1973 krijgt het architectenbureau FELIX-GLORIEUX opdracht om dringende herstellingen uit te voeren aan de kerk. Bij het optrekken van de stellingen rond de sacristie en de koorramen wordt vastgesteld dat de schade veel erger was dan aanvankelijk gedacht. Heel wat stenen zaten los. De oorzaak hiervan waren onder andere de fijne calcieters die door elkaar liepen in de steenblokken. Langs deze calcieters drong water binnen in de steenblok waardoor bij vriesweer de steen ging barsten en los kwam te zitten. Zeer veel stenen waren ook gebroken of gebarsten tengevolge van geroeste doken (speciale bouten) en vensterbruggen. De ramen zijn opgebouwd uit natuurstenen elementen van zo'n zestig centimeter hoogte. Het ene element werd boven het andere gezet. Tussen deze steenstukken werden dan de glasramen vastgezet door middel van horizontale ijzeren staven, vensterbruggen genoemd. Deze vensterbruggen zaten ook verankerd in deze moneelstukken.

Omwille van roestwerking zetten deze metalen staven uit waardoor ze de moneelstukken doen barsten. Hetzelfde zien we bij de doken. De steenblokken van de torens en pinakels werden vertikaal verankerd door middel van doken, ook duvels genoemd. Ten gevolge van waterinsijpeling in de steenblokken zijn deze doken beginnen roesten en uitzetten. Hierdoor gingen de steenblokken barsten.

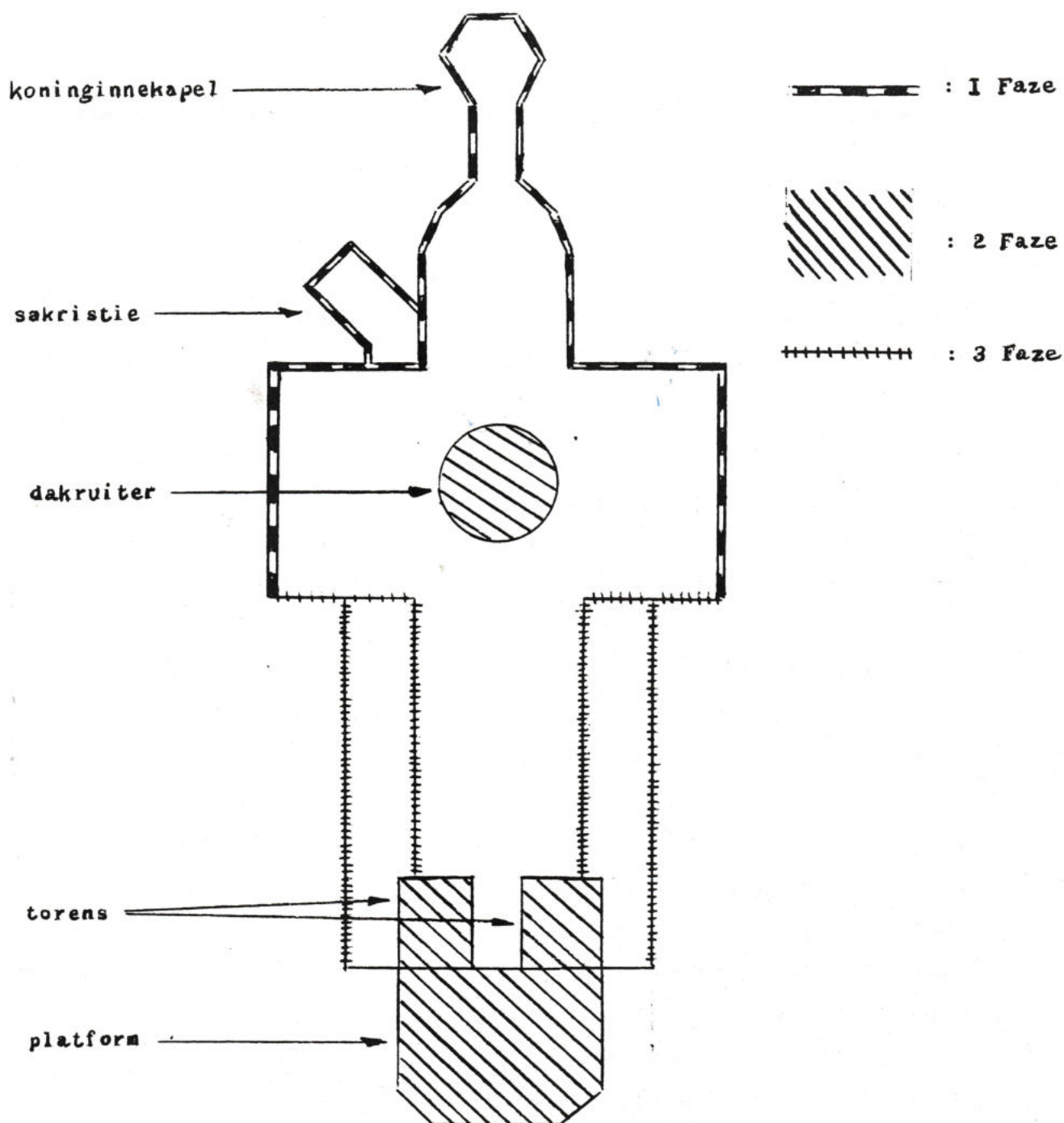
Er waren ook heel wat lekken in de goten met waterinsijpeling als gevolg. De goten waren vooral aangetast door de duivendrek. Er waren drekkegels tot één meter hoog. Verder was er ook waterinsijpeling tengevolge van verstopte afvoerbuizen en spuiers. Deze zaten eveneens vol duivendrek.

Na overleg met de betrokken partijen wordt besloten een grondige herstelling uit te voeren waarbij de oorzaken van de schade verwijderd zullen worden. Dit had als gevolg dat alle bouwelementen met aangetaste verroeste ijzeronderdelen volledig ontmanteld moesten worden. Dit bleek de goedkoopste werkwijze te zijn.

Pas in 1975 wordt het restauratiedossier goedgekeurd. In hetzelfde jaar wordt de uitvoering van de restauraties toevertrouwd aan aannemer G. VANDORPE. In mei 1976 wordt er uiteindelijk gestart met de herstellingswerken. De procedure loopt reeds vier jaar.

De restauratiewerken werden opgesplitst in drie fasen.

- Fase 1 : herstelling van het koor, het praalgraf, de sacristie en het transept. De fase startte in 1976 en eindigde in 1980.
- Fase 2 : herstelling van de oosttorens en de ruitertorens. Deze fase startte in 1983 en werd voltooid in 1991.
- Fase 3 : herstelling van het schip, de ramen, de lichtbogen en het dak. Aanvang van fase 3 ?

Bij de restauraties en de aanloop daartoe zijn er heel wat instanties betrokken.

Vooreerst hebben we de opdrachtgever. Dat is de kerkfabriek van de Sint Petrus- en Pauluskerk. Zij geeft aan een architect de opdracht om een restauratiedossier op te maken.

Vervolgens wordt dit dossier gestuurd naar het stadsbestuur van Oostende dat het zal voorleggen aan de gemeenteraad voor

gunstig advies. Bij gunstig advies neemt de stad automatisch een gedeelte van de restauratiekosten op zich. Dat komt neer op 20 % (10 % stad + 10 % kerkfabriek).

Daarna wordt het dossier doorgezonden naar de Provincie voor goedkeuring. Bij goedkeuring neemt de Provincie eveneens 20 % van de kosten voor haar rekening.

In een volgende stap wordt het dossier dan doorgestuurd naar het Bisdom Brugge en het Ministerie van Justitie (alle zaken met betrekking tot de erediensden vallen namelijk onder de bevoegdheid van dit ministerie. Bij goedkeuring neemt dit ministerie dan de resterende 60 % van de restauratiekosten voor haar rekening. Uiteindelijk wordt ook de Dienst Monumentenzorg om advies gevraagd want de kerk is een geklasseerd monument sinds 30 december 1960.

Uiteindelijk wordt heel het dossier, via de Provinciegouverneur, teruggestuurd naar de stad en de kerkfabriek. Het dossier legt dus een hele weg af vooraleer er eigenlijk gestart kan worden met de restauraties. Men mag toch rekenen op twee à drie jaar.

Wat de derde restauratiefase betreft, ligt voor het ogenblik alles stil. De overheid beschikt niet over de nodige kredieten om de restauratiekosten van deze fase te subsidiëren.

Het hoofdstuk "restauratiewerken" wordt afgesloten met enkele speciale onderdelen.

Vooreerst hebben we de gebruikte steensoort.

Voor de herstellingen gebruikte men een blauwe harde kalksteen. Die steensoort wordt nu nog ontgonnen in slechts één groeve, gelegen in de Maasstreek, namelijk in het dorp Vinalmont nabij Hoei.

In deze steensoort onderscheiden we vier categorieën : A - B - C - D. Voor de restauratie gebruikte men hoofdzakelijk categorie A. Dit zijn steenblokken die volledig vrij zijn van calcieters. Het is begrijpelijk dat dergelijke steensoorten zeer duur zijn. Vooreerst omwille van het monopolie van de steengroeve, maar ook omdat 100 kubieke meter ontgonnen steen slechts 5 % kwaliteit A oplevert. Eén kubieke meter steen kwaliteit A kost dan ook zo'n slordige 250.000 franken. (Terloops kan ik erop wijzen dat toen de kerk gebouwd werd men slechts 100 frank betaalde voor één kubieke meter steen, weliswaar niet van categorie A).

De kerk bevat zo'n 2.000 kubieke meter steen. Tot op heden werd er reeds ongeveer 200 kubieke meter vernieuwd.

Een tweede nadeel van deze steensoort is dat hij zeer moeilijk hecht met mortel. Men kan zich de vraag stellen of het injecteren van epoxyharsen niet goedkoper zou geweest zijn. Proeven hieromtrent wezen uit dat de calcieters en barstjes zo fijn zijn waardoor er hogere druk diende aangewend te worden om die epoxy te injecteren met als gevolg dat de lijm polymeriseerde vooraleer de hele barst opgespoten was.

Deze steensoort biedt gelukkig ook nog een aantal voordelen. Vooreerst is hij niet onderhevig aan steenkanker en luchtbezoedeling. Daarnaast krijgt de steen nadat hij enkele maanden bewerkt werd, een witte patine, tengevolge van kalkuitbloei.

Wat de geroeste metalen onderdelen aangaat, werden deze vervangen door roestvrij staal met molybdeen (=zilver metaal met een loodachtige glans). Dergelijk staal biedt een grotere weerstand tegen het zeeklimaat. Roestvrij staal werd gebruikt daar waar het metaal in aanraking komt met de natuurelementen. Naast roestvrij staal werd er ook messing gebruikt (legering van CuZn + Al). De geelkoperen elementen werden gebruikt als ze volledig ingewerkt werden in de steen. (voorlopig slot)

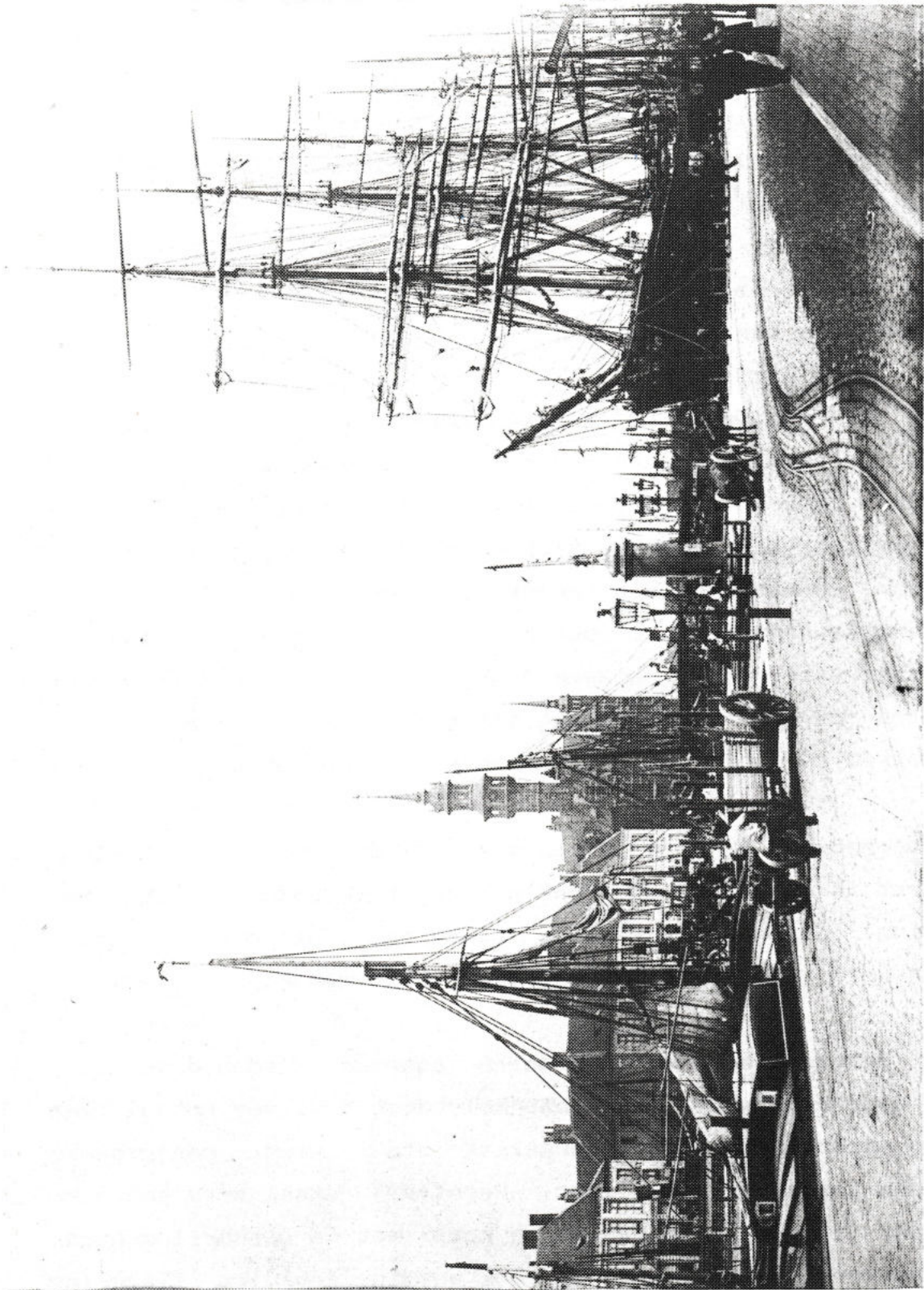

Photo Jh et P. Jumptetz, Bruxelles

OSTENDE — LES BASSINS

Ik herinner mij nog levendig dat in de mobilisatieperiode einde 1939-begin 1940 een liedje werd gezongen dat o.a.

luidde : "Is soldaten-zijn niet erg plezant,

"Het heeft toch ook dikwijls zijn goede kant..enz."

Nu het domein van Prins Karel opengesteld wordt voor de bezoekers, kan de vraag gesteld worden :

"Maar hoe vulden de Duitsers die er in 1914-'18 en 1940-'44 werden ondergebracht, hun dagen?"

Uiteraard kan ik slechts mijn eigen ervaringen vertellen. Ik veronderstel evenwel dat overal op de wereld éézelfde stramien wordt gevolgd : drill (= oefeningen), theorielessen, karweien, eten en 's avonds vanaf 18 uur de bloemetjes buiten zetten tot 22 uur en uitzonderlijk met nachtpermissie tot 24 uur.

In 1947 werd ik 20 jaar en in september moest ik - oproepingsbrief in de hand - mijn militaire dienstplicht gaan vervullen in de Leopoldskazerne in Gent. Daar moest ik 6 weken opleiding verwerken.

Wie herkent milicien Omer Simoens ?
Leopoldkazerne Gent - september 1947

Wij sliepen in grote kamers met 20 man en onze eerste opdracht was : zelf onze slaapzak gaan opvullen met stro.

"Niet te vol opproppen, anders wordt je matras te hard!", raadde de sergeant ons aan. In die eerste zes weken heb ik altijd in één stuk doorgeslapen : vanaf ik mij omstreeks 22 uur doodvermoeid neerplofte tot zes uur, toen het klaroengeschal ons wakker blies. Wassen, scheren, bed opmaken, eten, groet aan de vlag en "drill" tot 12 uur.

Eten, soms karwei(en), theorielessen en daarna weer "drill", soms afgewisseld met schietoefeningen tot 18 uur.

De eerste dag werden alle nieuwbakken piotten op de kazernekoer bijeengeroepen. De adjudant gaf vanop een podium een uiteenzetting over de militaire straffen, zoals o.a. "De dood met de kogel voor....". Ook de haren dienden kort geknipt te worden.

"Kom eens hier, jij daar!", wees hij naar mij met zijn stokje. Ik moest als model poseren. Ik begon mijn haar al te verliezen toen ik pas 16 1/2 jaar was, met als resultaat een quasi-kale knikker. Honderden jonge kerels brulden het dan ook uit van het schaterlachen, terwijl ik de adjudant luidop hoorde mompelen : "Ja, jij zou zelfs een beetje méér haar mogen hebben!"

In mijn peleton waren ook twee recruten, Van B... en Van H..., die ons deden gieren van de pret. Toen de korporaal "links" bulderde, zwenkten zij naar rechts en vice-versa.

"Halt!", verstonden zij blijkbaar niet want ze marcheerden lustig door. Bij het horen van "Veranderen van pas!", begonnen zij onmiddellijk te huppelen.

Toen het bevel weerklonk : "Verander van schouder.... geweer!", gooiden zij meteen het geweer achter zich, zodat het ergens neerplofte.

Ten einde raad, gebod de sergeant dat zij getweeën een afzonderlijk demonstratie van hun kunnen moesten geven. Welnu, ik herinner mij niet ooit méér gelachen te hebben. Laurel en Hardy hadden het niet grappiger gekund!

Maar.....enkele dagen nadien, kwam ik 's avonds met een paar vrienden terug van een bioscoop-voorstelling in het centrum van de stad Gent. Zo gingen wij voorbij de dancing "Moulin Rouge", en besloten er toch eens een kijkje te nemen.

En wie zagen we daar? Op de dansvloer evolueerde een meesterlijke Van B... : hij walste links en rechts, en gleed als een jonge god vederlicht over de piste. Hij vermeed als een ongeëvenaarde maëstro elke botsing met andere danspaartjes. Heb je nu van je leven! Ik keek de ogen uit mijn kop : wat een klasse! Fred Astaire in hoogsteigen persoon zou er jaloers op geworden zijn. Die kerel schoot meteen als een raket, torenhoog in mijn achting. Zedeles : onderschat nooit iemand!

Jaren daarna kocht ik eens een ijsje in de Adolf Buylstraat.

Plots voelde ik een hand op mijn schouder. Mij omdraaiend keek ik in het glunderend gezicht van Van B...

"Wel, wel, de Siem! Hoe is dat nog met zulke mensen?"

Hij bleek in het gezelschap van zijn vrouwtje - een gezond, blozend, mals brokje - en van zijn kroost : vier kleine, leuke pagaddertjes. "En jij, Siem, hoeveel kinders heb jij?", interpeleerde hij mij : "N..., nog, nog geen!", stotterde ik,

"Maar ik ben wel getrouwd met de oudste dochter uit een gezin met elf kinderen!". "Jamaar, zo niet hé, Siemtje", meesmuilde Van B..."Je moet een anders pluimen niet op jouw hoed steken, zulle!"

Enfin..het leger : een bureaurat die gewoon was 8 uur daags op een stoel vastgekleuisterd te zitten, was na die zes weken van intensieve training van 78,5 kg op 72 kg teruggevallen, maar ik voelde mij wel geweldig fit.

In een groot magazijn mochten alle recruten ook een kapotjas uitkiezen. Ik had een bijzonder fraai exemplaar op de kop kunnen tikken, maar ik was zo ijdel en dom ermee te paraderen op de kazernekoer.

's Anderendaags moest ik met mijn kapotjas bij de adjudant komen. In zijn bureau stond nog een andere piot. "Probeer deze eens!", vroeg hij hem vriendelijk, en werkelijk, "mijn" kapotjas stond hem als gegoten! "Wel," lachte de adjudant, "Voilà! Je mag haar hebben!". "Jamaar," protesteerde ik heftig, "En ik dan?" ".Jij moet maar een andere kapotjas uitzoeken!", beval de adjudant.

"Maar adjudant," herbegon ik.. "Waarom zoekt die knul niet zelf een kapotjas in het magazijn?". "Nu is het genoeg, hé, soldaat. Je kunt gaan!" gebod de adjudant mij.

Ik trok weer naar het kledijmagazijn, maar deze bleek geplunderd. Er bleven nog enkele kleine kapotjassen over waar ik mij met veel moeite kon inwringen.

Op zaterdagmiddag mochten de "groentjes" voor de eerste keer met permissie naar huis tot de zondagavond, maar onder de uitdrukkelijke voorwaarde de kapotjas te dragen.

Op mijn slaapkamer had ik mijn beklag gemaakt bij mijn kameraden, die allen jongens waren van Oostende en omstreken.

Zo gebeurde het dat ons voltallig groepje door de kazernepoort marcheerde. Allen waren uitgedost in hun kapotjas, terwijl ik in het midden gebukt in hun zog meezeilde, evenwel zonder kapotjas aan. Het maneuver lukte wonderwel.

Goed en wel, hoor ik jullie al opmerken, maar hoe ben je zo terug in de kazerne geraakt? Wel, ik wachtte natuurlijk tot het pikdonker werd. Enkele kameraden trokken onopvallend voorbij het wachtlokaal. Daarin monsterde het spiedend oog van de dienstdoende korporaal alle verlofgangers. Ondertussen kroop ik op handen en voeten onder het vensterraam naar binnen. Geen haan heeft over het gebeurde gekraaid!

Had je niet gedacht van die Siem hé!

Vergeet echter niet dat ik toen nog volop in mijn Sturm-und-Drang-periode was! Ik hoor daar echter de stem van een pientere lezer : "Hoe is die klaai dan door de winter gesparteld?"

Wel, 's anderendaags werd ik weer bij de adjudant ontboden.

"Luister eens, soldaat," sprak hij, "Jouw kapotjas heb ik gegeven aan de zoon van één mijner vrienden : je moet dat begrijpen! Maar hier heb ik een ander exemplaar gevonden dat je zal passen!"

Meteen overhandigde hij mij een pracht van een lange kapotjas. Had de brave man wroeging gekregen? In elk geval is die adjudant nog een gouden hart om bij mijn serie "Gouden Harten" te voegen. (zie vorige Gidsenblaadjes)

Op het einde van onze opleidingsperiode heeft ons regiment met muziekkorps voorop een paradetocht gehouden doorheen de stad Gent. Daar marcheerden alle soldaten ,fier als een gieter, met het geweer op de schouder, kop omhoog en buik ingetrokken.

Ik voelde koude rillingen over mijn rug van pure emotie : ik was blij en gelukkig Belg te zijn...

Maar O wee! Na die opleidingsperiode vloog ik voor de rest van mijn term (10 1/2 maand) naar Brugge. Ik werd aangeduid als hulpkracht op het Provinciecommando. Op de eerste verdieping was het persoonlijk bureau van de kolonel.

Daarnaast de bureaus van de twee commandanten, dan één groot bureau voor adjudant L... en sergeant Van Vl... , en tenslotte daar aanpalend een kleiner lokaal waar mijn kameraad, een Gents Stropke en ikzelf paraat zaten om alle orders prompt uit te voeren....

Zo moest ik eens een speciale brief typen voor de adjudant L... De tekst bestond echter uitsluitend uit medeklinkers, geen klinkers! Bovendien mocht in de brief, één volle bladzijde a.u.b., geen enkele tikfout voorkomen.

Formeel verbod zelfs om één enkele letter uit te gommen en de juiste te hertikken! Na diverse vergeefse pogingen, slaagde ik er eindelijk in om het klad over te typen tot ik bij de allerlaatste letter faalde! Ik moffelde voorzichtig de verkeerde medeklinker weg en tikte de juiste in de plaats. In mijn argeloosheid meende ik dat geen kat het zou opmerken, maar adjudant L... was juist geen kat om zonder handschoenen aan te pakken.

Toen ik hem ,fier als een pauw, mijn meesterwerk overhandigde, begon hij goedkeurend de gehele tekst te overlopen tot hij op 't einde plots onbedaarlijk begon te vloeken.

"Ezel!" tierde hij hij "Als je iets naar de kl... wilt hebben, moet je het maar aan Simoens geven! Ik zal het zelf typen!", brieste hij. Diverse keren verfrommelde hij zijn blad en gooide het woedend in de papiermand. Tenslotte gaf hij er de brui aan : "Nu ben ik te nerveus! Ik zal morgen herbeginnen!", besloot hij. Maar, heb jij hem 's anderendaags zien herbeginnen? Ik in elk geval niet, en ik heb nooit meer een brief in een geheime code getypt.

Helemaal akkoord, ik ben een ezel, maar, mag ik u vragen, beste lezer(es), voor de grap, eens een tekst van één volle bladzijden, gevuld met medeklinkers zonder klinkers, over te typen zonder één enkel foutje te maken? Als je dat lukt, dan ben je een crack!

Adjutant L... gaf mij dan hoofdzakelijk lijsten te typen met de namen van de miliciens, die allerlei lichamelijke proeven moesten afleggen om het sportbrevet te bekomen.

Dat sportbrevet leverde je later in je militaire dienst acht dagen extra-verlof op! Ik had vroeger ook meegedaan aan die proeven : ik had mij echter alleen voorbereid op de loopproeven, d.i. 100m lopen in....(was het 15 seconden?) en 1000m lopen in .... (3 minuten en hoeveel seconden?).

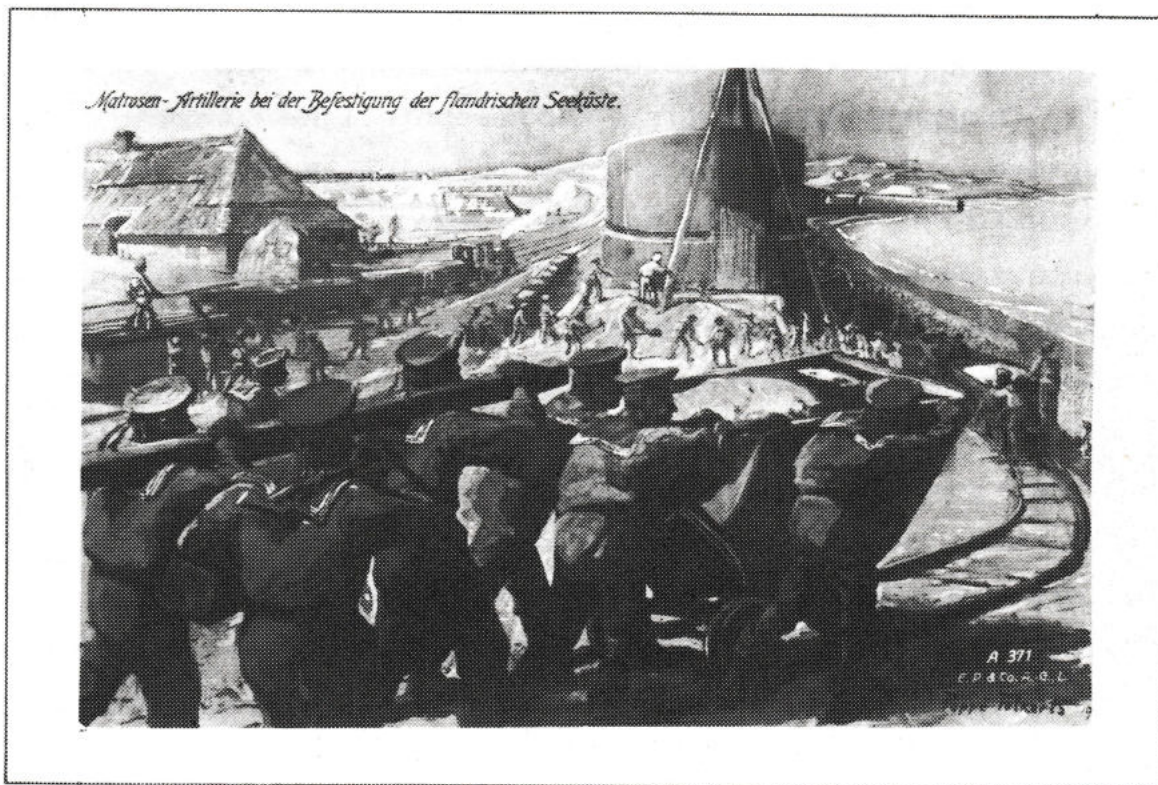
Bovendien moest je ook een viertal meter ver kunnen springen en 5 km marcheren in ? minuten en ? seconden.

Waar ik echter over gestruikeld ben (letterlijk en figuurlijk!) was 1,10m hoog springen. "Hoe is het mogelijk voor een grote lummel van 1,8 meter," zul je je terecht afvragen.

En toch was het in dit onderdeel dat ik gebuisd was...

Raar maar waar!

(wordt vervolgd)

Duitse zeemachtartilleristen werken aan de versterking van de Vlaamse kust in WO1

Ondertussen werd het artesisch water veelvuldig gebruikt door de bevolking voor andere doeleinden dan drinkwater, zodat het stadsbestuur besloot om twee fonteinën op de artesische put aan te sluiten.(1)

Deze fonteinën, één nabij de vroegere schouwburg (hoek Marie-Joséplein en A. Buylstraat) en één ter hoogte van het vroegere "gevang"(2), werden in 1863 aangesloten.

Om over voldoende druk te beschikken om deze fonteinën te voeden werd een vergaarbak gebouwd op 1,5m boven de bron.

Sommigen beschouwen deze vergaarbak met de leidingen naar de fonteinën als de eerste Oostendse watertoren met het embryo van het huidige waterbedelingsnet.

Al vlug vindt de bevolking het aantal fonteinën evenals de waterdruk onvoldoende en het "Stadsbestuur neemt op 10 mei 1869 het besluit om het water hoger te doen stijgen en de uitbreiding van het net te verzekeren".

"Op 13 februari 1871 beslist de gemeentelijke overheid om een watertoren van 12m hoogte in het Leopoldpark op te richten en de private aansluitingen toe te laten ; hetzelfde jaar werd een tariefreglement gestemd met een eerste uitdeling van 2 soorten water en naderhand van gefiltreerd water, zonder aanduiding van de herkomst. De watertoren werd in 1872 voltooid en het vaartwater, genomen uit de buizen die de vijvers van het Leopoldpark spijsden, zonder dat zulks vóór aan het licht kwam, werd in de leidingen gestoken."(3)

De eerste eigenlijke watertoren was een feit!

Hij bevond zich aan de rand van het Leopoldpark ter hoogte van het kruispunt van de huidige H. Serruyslaan & K. Janssenslaan.

(1) André Vandenauwele, "Gas, elektriciteit en water te Oostende", p. 79.

(2) Daarover schreef dhr V. De Cherf in "De Plate", 5de jg., nr. 6, p. 7 : "Het fonteintje aan den Hof" (nevens het oud postgebouw nabij het Babylonestraatje)

(3) Dr. Moureaux, burg., toespraak 23.9.1923 (Zeewacht 29.9.1923)

MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN OOSTENDE

nog tot 31 mei! :

Prachtige overzichtstentoonstelling "100 JAAR MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN IN OOSTENDE (1893-1993)"

De kern van de expo bestaat uit de geschiedenis van het museum onderverdeeld in 4 conservator-perioden :1.Henri Permeke, 2.Carlos Loontjens, 3.Frank Edebau en 4.Norbert Hostyn
Naast de aangekochte kunstwerken (rangschikking volgens het jaar van aankoop, dus chronologisch!) zijn tal van illustraties en documenten te bewonderen zoals affiches, uitnodigingen, catalogi en foto's.

Heel wat "stukken" verdwijnen binnenkort weer in de reserve, zodat zeker de Oostendenaar en uiteraard elke belangstellende de tentoonstelling gezien MOET hebben.

Laat u niet overdonderen door de veelheid van werken; de conservator moest volgens de documentaire opzet heel wat tonen in de enkele hem ter beschikking staande zalen, waaruit de vaste collectie (tijdelijk) moest verdwijnen maar groten-deels in de lopende tentoonstelling is opgenomen.

In de Molenaerzaal is een selectie uit de "schenkingen en legaten 1885-1992" te zien. Bovendien toont het museum er de laureaten van de 14 voorbije "Europaprijs"-edities, chronologisch in wijzerzin.

Een zeer volledig en ruim geïllustreerd catalogusboek kost u (slechts) 350 frank!

van 15 mei tot 13 juni : kunstschilder Arlette Vereecke

van 19 juni tot 31 augustus :

TENTOONSTELLING 15de EDITIE "EUROPAPRIJS VOOR SCHILDERKUNST VAN DE STAD OOSTENDE"

Uitgezonderd de Ensorschilderijen, verdwijnt de vaste collectie in de reserve om plaats te maken voor de Europaprijs-laureaat Florent Vermeiren (°1951, Antwerpen), Zonder titel, een acrylverf op doek met een voorstelling van een opgehangen meisje, en 43 geselecteerden. Daaronder nummer 2, de Ier Aidan Linchan (°1965) en nummer 3, de Spanjaard Jesus Otero-Iglesias (°1963).
De 992 kunstenaars tussen 22 en 45 jaar uit alle landen van de Raad van Europa, werden beoordeeld door een internationale jury bestaande uit Freddy De Vree, Marjorie Allthorpe-Guyton, Marja Bloem, Pierre Gaudibert, Norbert Hostyn, Ulrich Krempel en Willy Van den Bussche.

van 11 september tot 17 oktober :

200 JAAR SCHONE KUNSTEN IN OOSTENDE

(tentoonstelling n.a.v. verschijnen gelijknamig kunstboek); speciale accrochage "200 jaar beeldende kunstenaars in Oostende met vooral werk uit eigen verzamelingen..."

van 30 oktober tot 3 januari 1994 :

RETROSPECTIEVE CHARLES DRYBERGH, kunstschilder

van 4 december tot 3 januari 1994 : Jan De Lee, kunstschilder

MUSEUM ENSORHUIS, VLAANDERENSTRAAT

Van 1 juni tot 31 december : De huizen van James Ensor

MUSEUM OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE" : tentoonstelling "Zeewetenschappelijk Onderzoek in Oostende" tot 15 mei 1993

PROVINCIAAL MUSEUM VOOR MODERNE KUNST (PMMK)

VERLENGING TOT 7 JUNI!!

"HET AFRIKAANSE GEZICHT VAN CORNEILLE" : een selectie uit de persoonlijke verzameling Afrikaanse kunst van Corneille (Luik, °1922) bijeengebracht vanaf het einde van de jaren vijftig tot op de dag van vandaag, wordt geconfronteerd met een aantal schilderijen, gouaches en grafisch werk. Via de belangrijkste thema's "gezichten, vrouwen, vogels" wordt de relatie verzamelaar-kunstenaar duidelijk!

"JOSEPH WILLAERT" : de hem vertrouwde omgeving en vooral het eenvoudige, naïeve uit het dagelijkse "volkse" leven, zijn leven, geeft hij op de meest elementaire en minimale wijze in zijn schilderkunst weer. Objecten uit vroegere thema's krijgen een menselijke handeling toebedeeld in o.a. "Riek in gebed", "Tafel in knieval", "Koffiemolen en koffiekkan in haasje over."
Een verrijking in eenvoud!

NIEUW! van 16 mei tot 20 juni

"KLEIKUNST IN DE BENELUX" vernieuwende aspecten in de keramiek locatie : de VENETIAANSE GAANDERIJEN

Aan deze in de Benelux reizende tentoonstelling werken 50 kunstenaars mee uit België (18), Nederland (25) en Luxemburg (7). Bij het woord klei-kunst wordt al snel een associatie gelegd met keramiek, die op deze tentoonstelling centraal staat. Maar met het woord klei-kunst wil men het nog steeds bestaande verband tussen keramiek en toegepaste kunsten doorbreken. De autonome kunstenaar heeft klei nu ook ontdekt als medium voor zijn werk en hij maakt gebruik van de specifieke eigenschappen van het materiaal : de plasticiteit, de brokkelige structuur en de eenvoud waarmee klei zich direct laat vervormen.

Traditionele technieken zoals het draaien of gieten van klei zijn nog steeds populair, ook bij kunstenaars die er uitzonderlijke resultaten mee behalen. De grenzen die de techniek de kunstenaar traditioneel opgelegd heeft, vervagen snel : de historische pottenbakker deelt een en ander met de hedendaagse zelfstandige beeldhouwer maar blijft er tegelijkertijd verwezen bij achter.

van 26 juni tot 27 september

- "WOODY VAN AMEN, ART MEANS BUSINESS"

Polyvalent kunstenaar (°Eindhoven, 1936), maakt gebruik van variabele technieken in functie van de idee die hem gaande houdt. Presenteert in 1960 zijn "orgelboeken", lange schilderijen; contact Amerikaanse pop-art wereld; assemblage; beeldpoëzie; experiment; inspiratie Zwitserland, "Nieuwe Romantiek", reizen Zuidoost-Azië : z'n evolutie wordt duidelijk door de tentoongestelde stukken.

- "SEVEN CRIMES, ONE CASE" is een heel apart project waarin 7 Belgische (o.a. W. Sweetlove, D. Dewaele, L. Vertessen) en 5 Nederlandse kunstenaars samen-werken, hun identiteit grotendeels opzij zetten en op elkaars werk reageren. Het uitgangspunt is "de misdaad", een actueel, geladen en "niemand ontziend" gegeven...

RETROSPECTIEVE EMMY VAN LEERSUM, "GEBROKEN LIJNEN" (sieraden)

najaar : - hedendaagse kunst in Mexico
- Raf Buedts
- retrospectieve H.V. Wolvens
- Bert de Beul

zomer 1994 : Rik Wouters

VOORAF

Wie naar zee komt, denkt aan zon, blauwe lucht, vakantie.
Wie naar Oostende komt, gaat naar het strand. Bij minder
mooi weer wandelt men door de winkelstraten, gaat men naar
de bioscoop, men bezoekt een museum, een kerk, een park.
Maar men kan ook een kerkhof bezoeken.

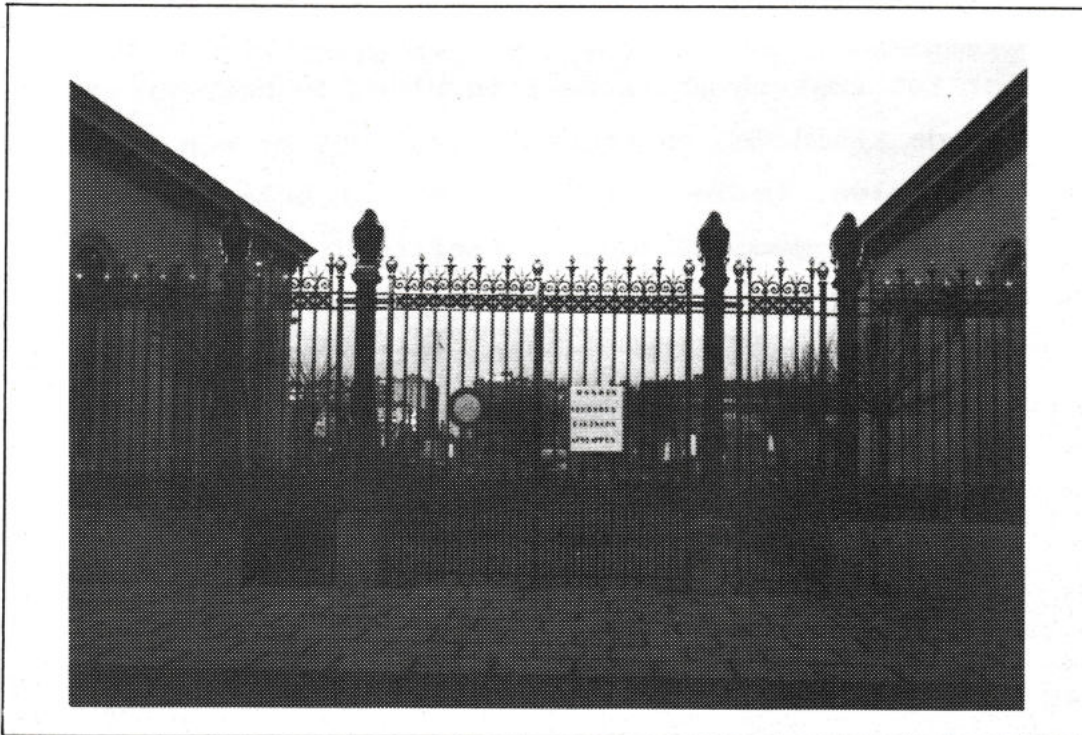
Je komt er tot rust en er is veel te zien. Je bekijkt er mooie
gebeeldhouwde kleinoden en figuren, je vindt er een waaier van
smaken en stijlen, je ontdekt er graven van belangrijke
personen, helden, gemeenschappen, families, je leest er
teksten uit lang vervlogen tijden, je ontdekt de grafkunst van
je voorouders (steenkappers, smeden, letterbeitelaars....
vroeger bloeiende nijverheden), je wandelt langs paden met
bloemen, planten, bomen...goed onderhouden en tot in de
puntjes verzorgd, je leest er een stukje kunstgeschiedenis.

Vlaanderen is beroemd om zijn begraafplaatsen van "Den Grooten
Oorlog", die men kan leren kennen op uitstap : de toeristisch-
historische frontroute 1914-1918.

Oostende heeft VIJF begraafplaatsen :

het kerkhof aan de Nieuwpoortsesteenweg geniet bekendheid
vanwege z'n beeldhouwwerken; op de begraafplaats aan de
Stuiverstraat kent men het vissersmonument en het Joodse
kerkhof. Verder zijn er nog begraafplaatsen rond het pittoreske
Sint-Annakerkje in Stene, het Onze-Lieve-Vrouwe-ter-Duinen-
kerkje in Mariakerke en het Onze-Lieve-Vrouwekerkje in
Zandvoorde.

Wij zullen het in een aantal bijdragen hebben over het kerkhof aan de Nieuwpoortsesteenweg, in de volksmond "'t Oud Kerkhof" genoemd. Op dit kerkhof bevinden zich juwelen van oude grafkunst. Verschillende graven zijn (waren?) overwoekerd door klimopplanten, maar bij het verwijderen daarvan komen gedenksteen en opschrift gaaf te voorschijn. Door de planten werden deze graven met hun inscripties beschermd tegen de verwerking door de tijd.

't Oud Kerkhof gelegen aan de Nieuwpoortsesteenweg in Oostende kwam de laatste tijd opnieuw in de belangstelling.

In 1971 werd door de wetgeving een einde gemaakt aan de "eeuwige vergunningen".

Hierdoor is 't Oud Kerkhof dat aangelegd werd omstreeks 1850 gedoemd om te verdwijnen in 2035.

Uit verschillende hoeken gaan stemmen op om dit funerair patrimonium te bewaren.

Onze gidsenkring organiseert GELEIDE WANDELINGEN

op dit kerkhof om toerist en Oostendenaar te laten

kennismaken met een stukje Oostendse "onvergankelijke vergankelijkheid".

1. DE KERKHOVEN VOOR 1852

De naam kerk-hof komt van hof rond de kerk. De grond was vroeger eigendom van de kerk en gelovige mensen kregen hun graf rond de kerk. Vandaag is dit rond bepaalde kerken nog goed te zien.

In 1784 verplichtte Jozef II de kerken hun doden buiten de stad te begraven om hygiënische redenen. De kerken dienden de gronden aan te kopen en deze gronden verkochten ze dan weer als begrafenisgrond.

De niet-gelovigen vonden geen rustplaats op het kerkhof. Dit veranderde in 1806 onder het bewind van Napoleon. Bij keizerlijk decreet werden de kerkelijke begraafplaatsen eigendom van het gemeentebestuur. Uitzonderingen hierop waren Bekegem en Bredene-Sas. In die laatste plaats kreeg het gemeentebestuur pas zeggenschap onder burgemeester Plovie.

Het allereerste kerkhof was gelegen op het gebied Oostende-ter-Streep, dat waarschijnlijk in zee verdween door de zeevloed in de 14de eeuw.

In het begin van de 15de eeuw kwam er een nieuw kerkhof rond de St.-Pieterskerk met zijn huidige torenoverblijfsel "De Peperbusse".

Vervolgens vond men sporen van een kerkhof op het Leopold I-plein.

Dit is het laatste kerkhof binnen de stadsgrenzen geweest.

Een nieuw kerkhof werd aangelegd op het Prinses Clementinaplein, gelegen aan de Grensstraat, vroeger de grens van de stad (decreet Jozef II). De grond van dit kerkhof was slecht, de kisten lagen in het water en het werd bijgevolg gesloten.

"Cimetière" op het (latere) Clementinaplein dicht bij het belangrijke kruispunt Petit-Paris (Torhoutse- en Nieuwpoortse steenweg) op een militaire kaart van 1856. Het kerkhof aan de Nieuwpoortsesteenweg is ook al op de kaart aangeduid, niet op dit detail!

(nvdr)

Bovendien vond de overheid de aanblik van dit kerkhof, gelegen aan de (latere) Koninginnelaan, zeer storend.

Daarom werden de graven geleidelijk aan overgebracht naar het omstreeks 1852 (er is discussie omtrent de juiste datum) nieuw aangelegde kerkhof aan de Nieuwpoortsesteenweg.

De Oostendenaars noemen dit kerkhof dus "'t Oud Kerkhof".

Dat aan de Stuiverstraat, dat omstreeks 1920 in gebruik werd genomen, noemt men "'t Nieuw Kerkhof".

(o.a. op basis van de info verstrekt door dhr J. Nuytten)

2. ENKELE BEKENDE GRAVEN

Het kerkhof werd omstreeks 1852 aangelegd.

Het heeft een oppervlakte van 33.080m² en 58.000 personen vonden er hun laatste rustplaats.

Hieronder volgt een overzicht van enkele graven van bekende personen, families en gemeenschappen.

De cijfers vóór de namen hebben de volgende betekenis :

- het eerste cijfer duidt het perk aan : de pare perken bevinden zich rechts, de onpare links.
- het tweede cijfer duidt de rij of laag aan.
- het derde cijfer duidt het graf aan. De nummering begint altijd vanaf de middenlaan.

opmerkingen :

- veel graven zijn geheel of gedeeltelijk vernield door ouderdom of oorlog.
- verschillende graven zijn (waren) overwoekerd door klimop.
- veel grafopschriften zijn onleesbaar.
- het plan dat bij de bewaker berust en dat steeds geraadpleegd kan worden, is niet altijd juist.
- de oude graven dragen geen nummer. Om een graf te vinden moet men dus de graven tellen beginnend vanaf de middenlaan. Soms klopt de telling niet en moet men links of rechts zoeken om het juiste graf te vinden.

(bron : J.P. Falise in "De Plate", jg. 1985, pp.193-195)

ONPARE PERKEN LINKS VAN DE MIDDENLAAN

01-06-14	De Taeye Ernest, hoofdman van "De Plate" (1890-1974)
03-01-08	Daveluy Jules, drukker en lithograaf van 't Hof (1848-1894)
03-01-10	Michel Halewyck-Royon, oesterkweker (1845-1907)
03-01-14	Zusters der Armen
03-02-19	Van Iseghem Alphonsus, advocaat, provincie raadslid, gemeentesecretaris (1856-1937)
03-02-20	Van Iseghem-Van Aeltert, familiekapel met Van Iseghem Charles, schepen, zoon Léon en zoon Paul, voorzitter van het Hof van Verbreking 1914-'18, burggraaf en dochter Amélie

De cijfers vóór de namen hebben de volgende betekenis :

- het eerste cijfer duidt het perk aan : de pare perken bevinden zich rechts, de onpare links.
- het tweede cijfer duidt de rij of laag aan.
- het derde cijfer duidt het graf aan. De nummering begint altijd vanaf de middenlaan.

opmerkingen :

- veel graven zijn geheel of gedeeltelijk vernield door ouderdom of oorlog.
- verschillende graven zijn (waren) overwoekerd door klimop.
- veel grafopschriften zijn onleesbaar.
- het plan dat bij de bewaker berust en dat steeds geraadpleegd kan worden, is niet altijd juist.
- de oude graven dragen geen nummer. Om een graf te vinden moet men dus de graven tellen beginnend vanaf de middenlaan. Soms klopt de telling niet en moet men links of rechts zoeken om het juiste graf te vinden.

(bron : J.P. Falise in "De Plate", jg. 1985, pp.193-195)

ONPARE PERKEN LINKS VAN DE MIDDENLAAN

01-06-14	De Taeye Ernest, hoofdman van "De Plate" (1890-1974)
03-01-08	Daveluy Jules, drukker en lithograaf van 't Hof (1848-1894)
03-01-10	Michel Halewyck-Royon, oesterkweker (1845-1907)
03-01-14	Zusters der Armen
03-02-19	Van Iseghem Alphonsus, advocaat, provincie raadslid, gemeentesecretaris (1856-1937)
03-02-20	Van Iseghem-Van Aeltert, familiekapel met Van Iseghem Charles, schepen, zoon Léon en zoon Paul, voorzitter van het Hof van Verbreking 1914-'18, burggraaf en dochter Amélie

03-03-21 Valcke : Frederic, August, Max, Willie
Franse tak van de familie Valcke

03-06-08 Spilliaert Léon, vader van de
kunstschilder(1881-1946)
(1851-1928)

03-06-09 Panesi Henri, scheepsbouwer
(1870-1924)

03-06-36 Deman Alphonse, stichter-voorzitter
van het Achturenhuis
(1886-1949)

05-05-13 Familie Edouard Jean, brouwers

05-05-14 Van Iseghem Jean, burgemeester
(1816-1882)

05-05-23 Van Caillie Felix, notaris, zijn echtgenote
en hun 10 kinderen
(1799-1879)

05-06-07 Verhaeghe Louis, dokter
(1811-1870)

05-06-14 Passchijn Ludovicus, burgemeester Mariakerke
(1798-1869)

05-06-22 Brandaris Carolus, reder, gemeenteraadslid
(1828-1871)

05-06-28 Liebaert Aimée, schepen en gemeenteraadslid
(1847-1877)

05-06-29 Elleboudt Charles, drukker-uitgever
(1897-1968)

05-07-18 Valcke Jean-Baptiste, voorzitter Kamer van
Koophandel en z'n zoon August
(1789-1844) & (1821-1877)

05-07-23 Jean François, brouwer
(1794-1882)

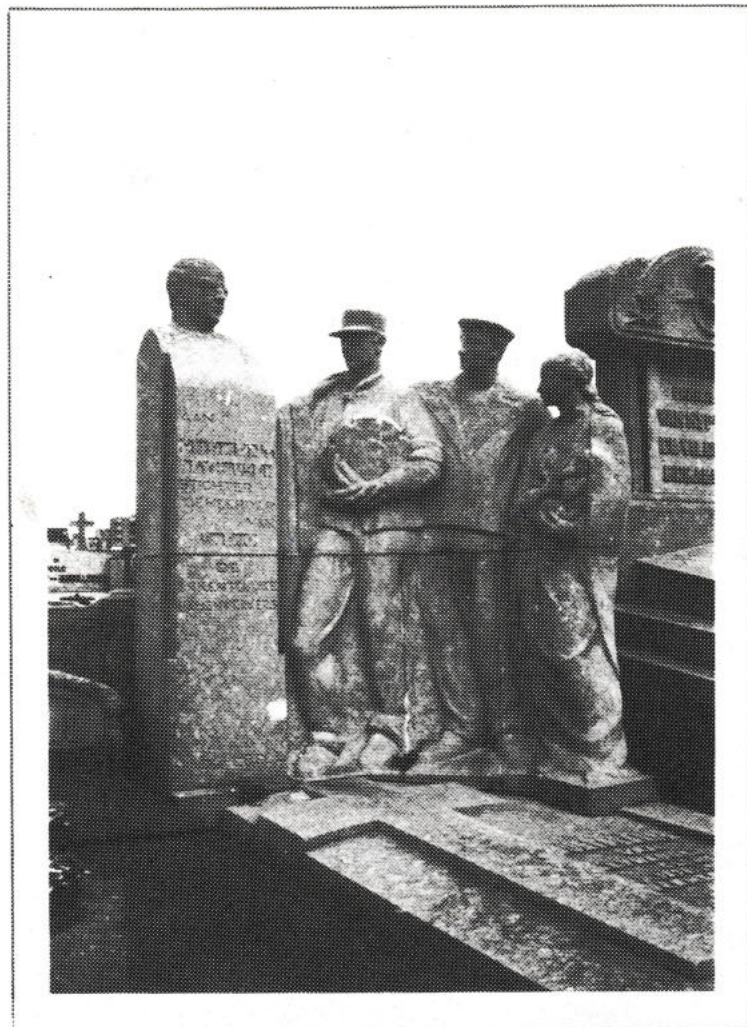
05-08-23 Hamman Théodore, schoonbroer v. Royon Guillaume
(1792-1875)

05-08-37 Valcke Jean Casimir, handelaar
(1789-1862)

- 05-10-   Zusters van Sint-Janshospitaal binnen Oostende
- 05-11-11   Royon Guillaume, schoonbroer van Hamman Théo..
(1768-1852)
- 05-11-20   Serruys Henri, burgemeester
(1796-1883)
- 05-13-05   De Clerck Jan, kunstschilder
(1881-1962)
- 05-14-14   Wagemans Maurice, kunstschilder
(1877-1927)
- 07-02-06   Haegheman Marie, moeder van James Ensor
(1835-1915)
- 07-07-04   Demulder Gezusters, alle 3 slachtoffers
van de Eerste Wereldoorlog (+ 25.09.1917)
- 07-10-01   Dochters van Liefde van de heilige
Vincentius à Paulo
- 07-14-03   Surmont Michel, stadssecretaris
(1891-1975)
- 07-14-12   Baels Hendrik, gouverneur van West-Vlaanderen
en vader van Prinses Marie-Liliane, en familie
(1878-1951)

PARE PERKEN RECHTS VAN DE MIDDENLAAN

- 02-05-09   Bauwens John, reder
(1866-1955)
- 02-05-22   Panesi Louis, scheepsbouwer
en z'n zoon August
(1880-1960) & (1912-1953)
- 02-06-25   Rau Eugène, visroker
(1874-1957)
- 02-08-22   Pieters Alfons, burgemeester
(1845-1912)
- 02-09-27   Stracké August, hotelier
(1846-1935)
- 02-11-32   Deweert-Choisy, houthandelaars
- 02-11-33   Deweert-Hoste, houthandelaars
- 02-12-01   Deweert-Desmet, houthandelaars

02-12-04   Leyhousen Clement, stichter SEO
                           (1871-1934)

"Aan Clement Leyhousen, stichter-beheerder van SEO
 de erkentelijke samenwerkers - werk van Dolf Ledel"

Een grafmonument in sociaal-realistische stijl

02-12-17   Demoulière Antoine, hotelier
                           (1881-1960)

02-12-18   Snauwaert-Parmentier, houthandelaars

02-14-03   Vroome Emile, schepen
                           (1886-1971)

02-14-32   Antony Maurice, fotograaf
                           (1883-1963)

02-14-45   Vandendriessche Louis, ereburgemeester
                           (1890-1972)

02-15-11   Panesi Richard, scheepsbouwer
                           (1893-1984)

02-16-19   Pilyser Omer, ijssalonuitbater
                           (1902-1983)

- 04-01-04 Janssens Karel, burgemeester
(1822-1887)
- 04-03-16 Royon Edouard, handelaar en zoon Maurice
(1839-1906) & (1877-1940)
- 04-14-39 Depuydt Camiel, chirurg
(1895-1969)
- 06-04-20 Dubar Edouard, kunstschilder
(1803-1879)
- 06-08-13 Familie Elleboudt, drukker-uitgevers
- 06-09-45 De Smet Marie, echtg. Jan De Clerck
(1876-1963)
- 08-05-29 Hamman August, senator, reder,
gemeenteraadslid (1860-1927)
- 08-06-01 Paster Pype, aalmoezenier der visserij
(1854-1926)

wordt vervolgd!

Kerkhof Nieuwpoortsesteenweg :

Verdere verloedering ondanks monumentale waarde

TIPS 11.3.1993

stukje oerwoud en doen stenen splijten, en dan zijn er nog de vandalen die 's nachts ongehinderd het kerkhof kunnen betreden.

In 2035 verdwijnt kerkhof

De begraafplaats werd destijds aangelegd in 1847 en het eerste graf dateert van 1854. Tot zover de geboortedatum, maar ook de datum van overlijden staat al in marmer gegrift. Het kerkhof moet volgens de plannen normaal in 2035 verdwijnen, bij het aflopen van de concessieperiode.

Uit verschillende hoeken gaan er echter stemmen op om deze plaats op één of andere manier te bewaren.

Maria Vieren van de "Lange Nelle", vroeg in de vergadering van de Kulturele Raad van Oostende speciale aandacht voor het kerkhof aan de Nieuwpoortsesteenweg. Volgens haar is de toestand er zeer ernstig : "Het cultuurhistorisch patrimonium van Oostende is al niet groot en dit kerkhof maakt er zeker deel van uit. Ik vraag dan ook om ons over deze toestand te bezinnen."

In een volgende vergadering van de KRO zal men terugkomen op deze problematiek. Het oprichten van een werkgroep behoort tot de mogelijkheden.(PJ Ampe)

De grafengel op bijgaande foto treurt ; niet alleen om de persoon die onder haar vleugels begraven ligt, maar om heel het kerkhof die in een verregaande staat van 'ontbinding' is, als we deze term mogen gebruiken. Tijdens een rondleiding door begrafenisondernemer Nuytten in een organisatie van de gidsenkring "Lange Nelle" eind vorig jaar, werd al aangestipt

hoe ernstig de situatie is op het kerkhof van de Nieuwpoortsesteenweg. Hoewel er enkele bekende Oostendse families begraven liggen en sommige zerken uit de belle époque periode en vroeger het status van monument verdienen, wordt er niets aan gedaan om het kerkhof te onderhouden.

Woekerende planten maken van sommige plaatsen een

Vooraf

In het onlangs verschenen, prachtig uitgegeven werkje Raversijde, Geschiedenis van het Koninklijk Domein van de hand van conservator Aleks Deseyne, lezen we dat de gronden en gebouwen, aangekocht door Leopold II, op 8 november 1904 bij de bezittingen van de "Stichting van de Kroon" (Fondation de la Couronne) ondergebracht werden. In 1906 wordt het eigendom overgeheveld naar de bezittingen van de "Onafhankelijke Congostaat" en door de wet van 18 oktober 1908 maakt het geheel deel uit van de "Koninklijke Schenking".

Het vervolg van de Domein-geschiedenis, Prins Karel verwerft het ten persoonlijke titel, kunt u in hoger vermeld werk lezen, ons interesseert die ogenschijnlijk mysterieuze "Koninklijke Schenking".

De zorg voor het patrimonium

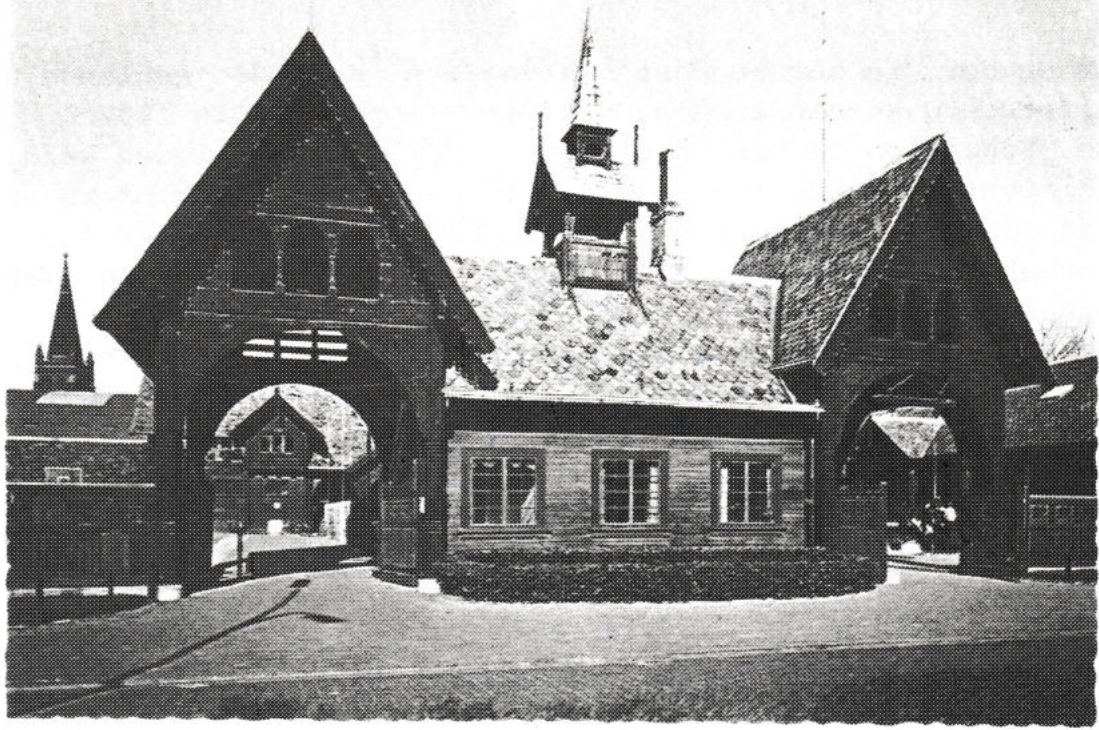
Van jongsaf aan, en dat blijkt uit vele getuigenissen, heeft Leopold II (1835-1909) als kroonprins en later als vorst (vanaf 1865) alles in het werk gesteld om via de bezittingen van het koningshuis, de Belgische staat te verrijken. Bovendien wilde hij vermijden dat delen van het patrimonium in buitenlandse handen zouden komen door huwelijken van Belgische prinsessen, in de eerste plaats zijn eigen dochters.

In 1857 stelde hij als Hertog van Brabant al een plan op in die zin, maar toen hij in 1865 z'n vader opvolgde, kon hij geen enkele eerste minister daarvoor warm maken : het heilig principe "alle Belgen gelijk voor de wet" kon ook door de koninklijke familie niet overtreden worden.

In 1891 probeerde de koning opnieuw bij eerste minister August Beernaert - is Beernaerts monument op het Marie-Joséplein bedreigd? : "De koning zou in het algemeen belang maatregelen moeten kunnen nemen om het patrimonium van de koninklijke Familie te vrijwaren." Geen resultaat.

Vervolgens stelde hij voor om "De koning kan zonder enige beperking al zijn bezittingen aan de staat schenken" aan de Grondwet toe te voegen.

Dat bleek politiek niet haalbaar te zijn en de koning nam zijn toevlucht tot "Als hoofd van de koninklijke Familie, dient de Koning zijn toestemming te geven voor het huwelijk van de prins van zijn huis."

De zogenaamde Koninklijke (Noorse) Stallingen dateren van 1904 en werden ontworpen door architect Finn Ivar Andreas Knudsen (1864-1911), die ook de (verdwenen) chalets tekende voor het huidige "Domein Prins Karel."

De Koninklijke Hoofdgild St.-Sebastiaan Oostende vzw kreeg van Leopold II een terrein aan de Leffingestraat met een lange pachttermijn. De huidige eigenaar van gebouwen en grond is de Koninklijke Schenking, die in 1978 het lokaal voor doel- en liggende wipschieten vergrootte.
(foto Van Middeltem)

Om ervoor te zorgen dat ook na z'n dood de geplande werken uitgevoerd konden worden, stichtte Leopold II in 1907 de "Fondation de Niederfullbach". Na zijn overlijden werd de rechtsgeldigheid van deze "stichting" niet erkend zodat het daarin ondergebrachte vermogen naar de Belgische Staat terugkeerde. Leopold II's kluwen van stichtingen en vennootschappen kwam later aan bod in de talrijke processen aangespannen door zijn dochters. Dat kon hem niet meer deren, hij was in grote mate geslaagd in zijn opzet om België te verrijken en de prachtige koninklijke domeinen in stand te houden. In 1909, zijn sterftejaar, verwoordde hij dit tijdens een bezoek aan Antwerpen als volgt : "Le devoir d'un souverain est d'enrichir la nation; c'est là sa véritable mission."

De "Koninklijke Schenking" na Leopold II

In 1929 werd in het parlement de vraag gesteld of de voorwaarde "het beheer van de Kon. Schenking mag de staat geen frank kosten" nog vervuld werd, aangezien heel wat ambtenaren zich daarmee bezig hielden.

Om aan die voorwaarde (weer) tegemoet te komen, herschikte men alles en riep men "de Raad van Beheer van de Koninklijke Schenking" in het leven. Negen mensen zouden onafhankelijk de goederen beheren, de minister van Financiën zou het laatste woord hebben.

De Raad van Beheer bestaat enerzijds uit vertegenwoordigers van het Hof (a) en anderzijds uit ambtenaren-specialisten (b)

(a) 1. de grootmaarschalk, 2. de indendant van de Civiele Lijst (=jaarlijkse dotatie van de overheid aan de koning en de koninklijke familie, voor 1993 : een totaal van 260 miljoen) 3. een kabinetsmedewerker van de koning, 4. een raadgever van de grootmaarschalk

(b) 5 deskundige ambtenaren o.m. van Waters en Bossen, van de Registratie der Domeinen, twee vertegenwoordigers van de financiële wereld (Gmeentekrediet en Almanij-Kredietbank)...

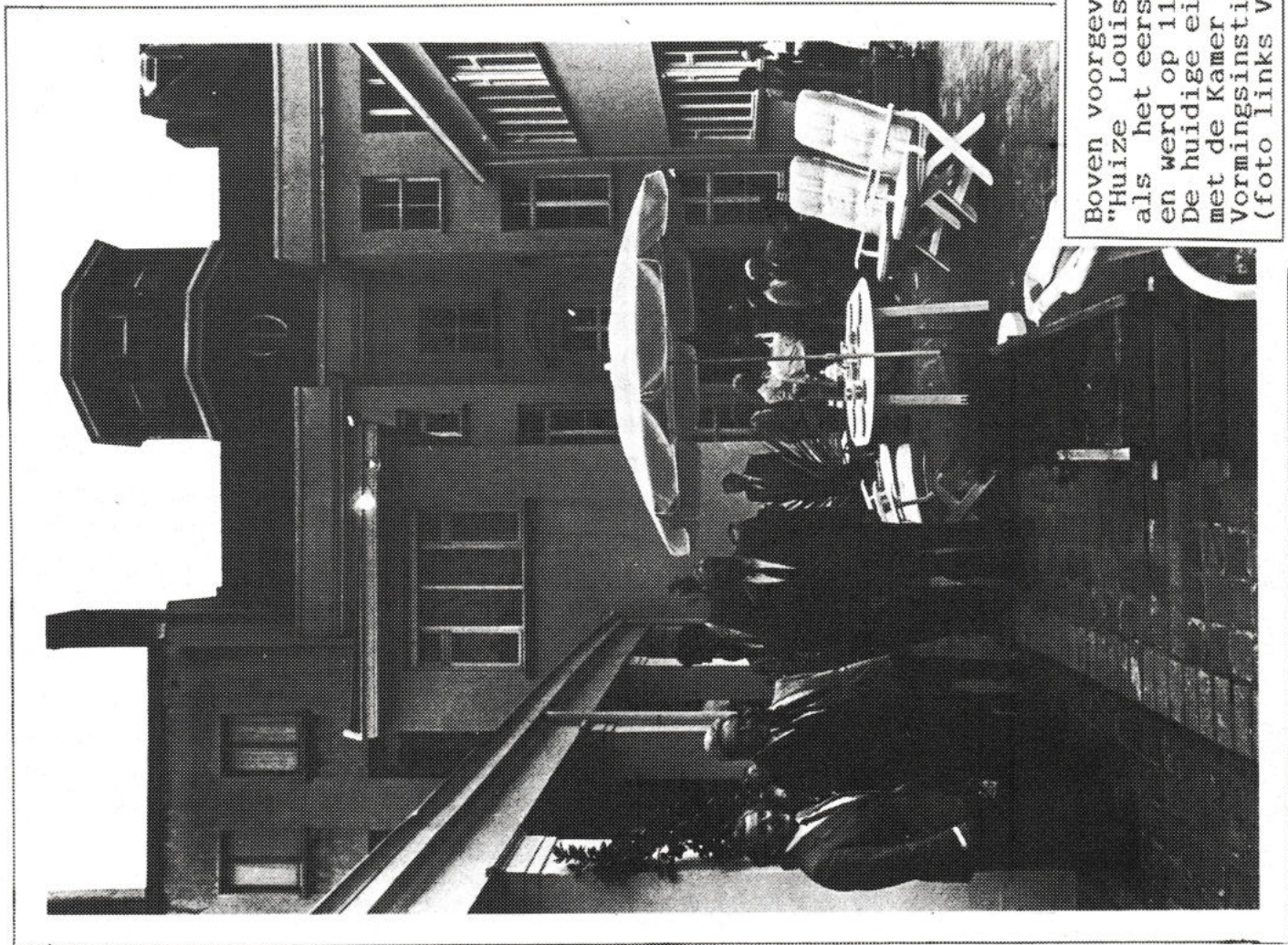
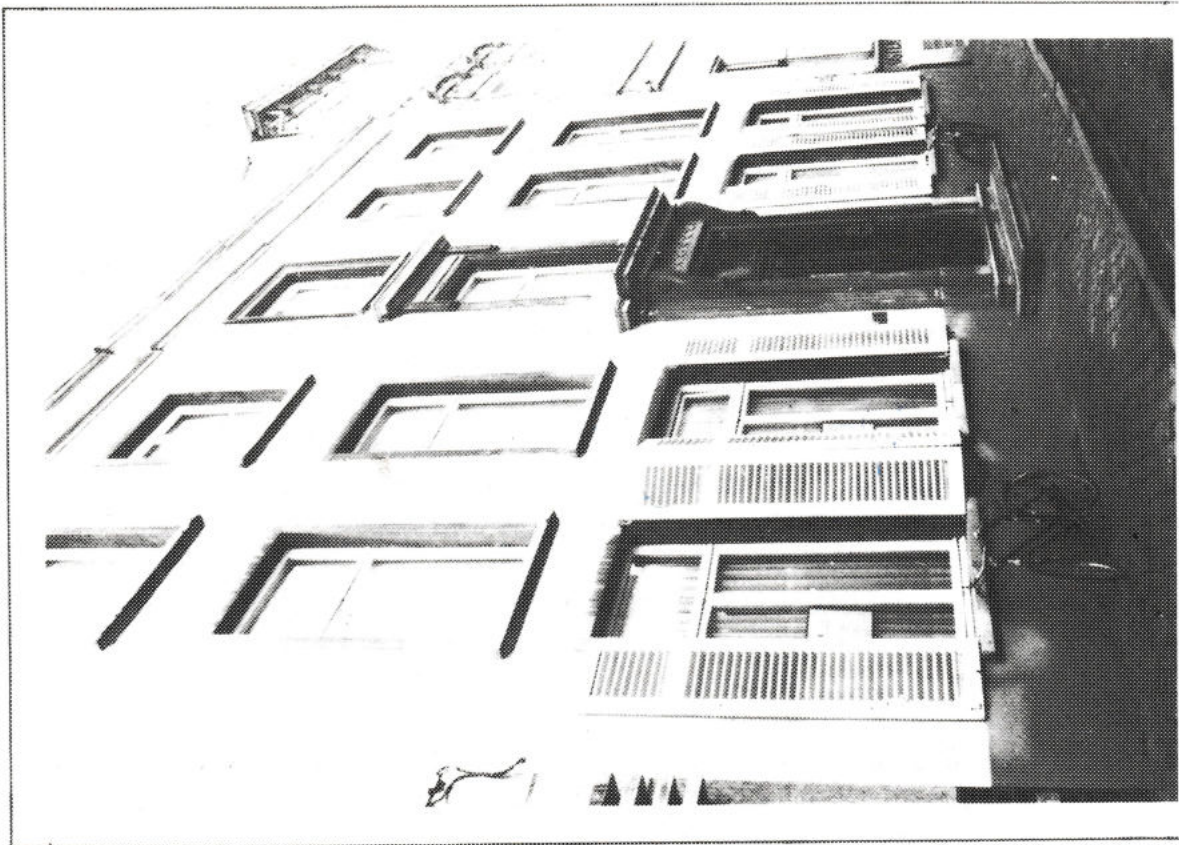
De Raad van Beheer vergadert minstens zeven keer per jaar en als het nodig is in zijn gebouw aan de Brederodestraat.

Vooraf uitgaven en inkomsten van de Koninklijke Schenking worden onder de loupe genomen :

in 1991 : 240 miljoen fr. inkomsten en 210 miljoen fr.

uitgaven. De winsten komen in een reserve, nu in totaal ongeveer een 1/2 miljard fr., waarvan het grootste deel een fonds voor onderhoud en vernieuwing van gebouwen spijsst.

Boven voorgevel, links binnenplaats (belvédère-toren) van "Huize Louise-Marie", Langestraat 69. Dit gebouw, beschouwd als het eerste Kon. Huis in Oostende, is van de late 18de eeuw en werd op 11 april 1867 door Leopold II aangekocht. De huidige eigenaar, de Kon. Schenking, restaureerde het samen met de Kamer voor Handel en Nijverheid in 1982. Het Oostendse Vormingsinstituut maakt nu gebruik van de lokalen. (foto links Van Middellem - foto rechts Chaffart)

Inkomsten en Bezit

3/4 van de inkomsten worden geput uit de verhuur van drie gebouwen aan de EG en de Administratie.

Ook houtverkoop op domeinen in de Ardennen en pacht van landbouw- en jachtgronden zorgen voor opbrengsten.

Omdat de publieke opinie niet goed op de hoogte is van werking en bezit van de "Koninklijke Schenking", willen alle betrokkenen het mysterieuze rookgordijn opheffen. (Toch gebeurt dit nog onvoldoende!) Een gedetailleerde lijst van bezittingen is voorhanden.

De onroerende goederen worden in 3 groepen verdeeld :

1) gebouwen en gronden die verhuurd worden zoals de Kon. Villa in Oostende, het voetbalstadion van Union, St.-Gillis

2) gebouwen en gronden die een publieke bestemming hebben, bijv. parken zoals het Dudenpark in Vorst of het MH-park in Oostende

3) eigendommen die als woning voor de koninklijk Familie dienst doen, zoals het domein van Laken en het Belvédère.

Opvallend is dat de koning en zijn familie geen huurder zijn maar van een woonrecht genieten. Hij kan dus niets aan zijn paleizen, tuinen of parken wijzigen zonder toestemming van de Koninklijke Schenking!

Naast bos, landbouwgrond en kasteeldomeinen in Wallonië, gebouwen, vijvers, tuinen, parken, bossen (307ha in het Zoniënwoud), kastelen, domeinen, paviljoenen (Chinees en Noors), gronden, golfterreinen enz. in en om Brussel, de herdenkingskapel voor Kon. Astrid in Kussnacht (grond geschonken door Zwitserse staat) en eigendommen in Frankrijk, een domein in Mol-Postel, bevinden veel eigendommen zich aan de kust en meer bepaald in Oostende :

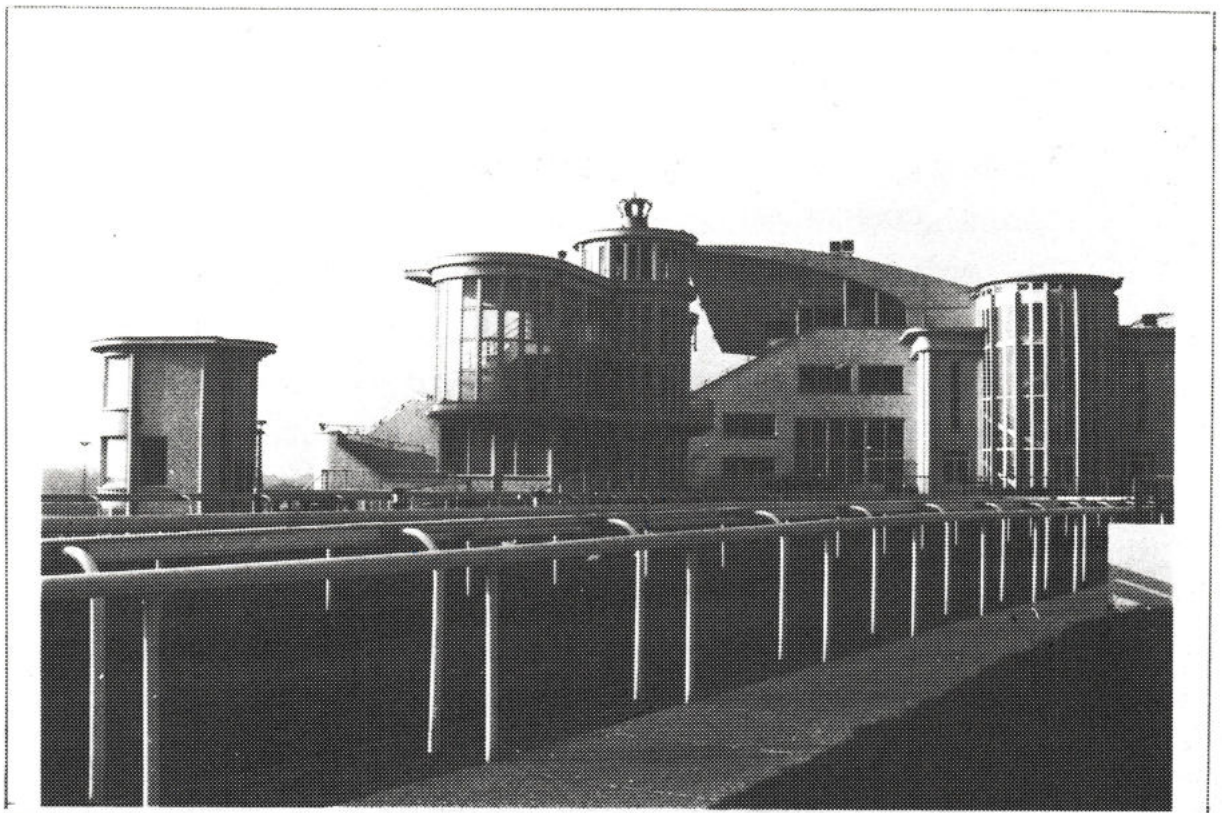
- de Koninklijke Villa (de koning gaf 't gebruik op in 1974)
- de Koninklijke (Noorse) paardestallen, nu sportcentrum
- een deel van de Wellington-renbaan (zie fotoverklaring)
- het boogschuttersterrein St.-Sebastiaan aan de Leffingestraat
- het Maria-Hendrikapark
- Huize Louise-Marie, Langestraat 69
- OTC-tennisgronden tussen Koninginnelaan en Prinsenlaan

verder : een golfterrein in Klemskerke, het Leopold II-park in Nieuwpoort en enkele bouwgronden in De Panne en Nieuwpoort.

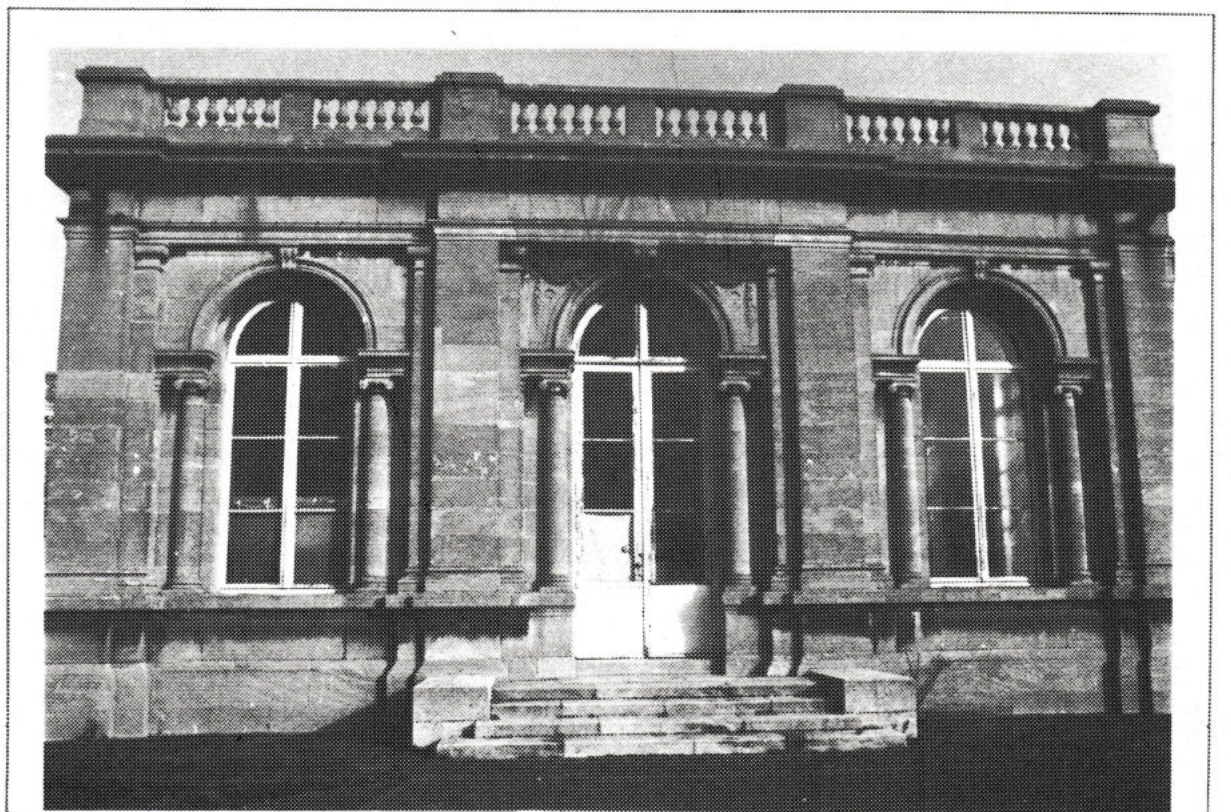
bronnen : 1. Jean Stengers, De koningen der Belgen, Macht en Invloed van 1831 tot nu, vert. uit het Frans, Davidsfonds, Leuven, 1992, 359p

2. Mr. Dr. C. Smit, Koning Leopold II, in de reeks "Kopstukken uit de geschiedenis", Kruseman, Den Haag, 1965, 96p

3. M.v.l., De Koninklijke Schenking, weekblad "Wij", jg. 38, nr 2 (dond. 14.01.1993), pp. 17-19

De Wellington Hippodroom werd op 29 juli 1883 ingehuldigd, vernield in 1942 en heropgebouwd in 1947. In 1978 werd de Société Royale des Courses d'Ostende "ontdubbeld" in een vzw "Hippodroom Oostende"(renwezen) en een nv "Koninklijke Renvereniging Oostende"(immobiliën). De 3 eigenaars zijn : de voormalige "Société" (8,8ha), de stad Oostende (4,9ha) en de Kon. Schenking (18ha). Op 23.4.1993 lanceerde "de Krant v. West-Vlaanderen" een noodkreet : "Buildings op Hippodroom (?!)" (foto Chaffart)

Naast de "Koninklijke Villa" behoren ook de minder opvallende "Venetiaanse Galerijen" (1ste steen 1900, L-vormig gebouw langs Zeedijk en Parijsstraat) tot het patrimonium van de Koninklijke Schenking. Vroeger af en toe gebruikt voor een tentoonstelling, zou de beschikbare ruimte nu dienen als speelplatform voor theater Malpertuis en (misschien) "buitenverblijf" van het PMMK. (foto Chaffart)

Een impressie aangaande onze frontroute-uitstap van 2 mei jl.

Die maandagmorgen, 3 mei 1993, werd ik al wakker om 3 u. 30, badend in angstzweet. Waarschijnlijk had ik een nachtmerrie beleefd, want ik dacht onmiddellijk weer aan die gruwelijke beelden uit het mini-oorlogsmuseum waar wij onze koffiestop hielden. In negen kijktoestellen met draaibare dia's had ik tot mijn ontzetting massa's doodshoofden, onthoofde en verhakkelde lichamen, verminkte gezichten, dutsen ploeterend in de modder, ja zelfs een lijk en een paard hangend in een boom gezien...

In de stilte van de nacht weerklonk plots het klagend gemiauw van een kat die rond onze slaapkamer sloop.

Ik probeerde aan vrolijker zaken te denken.

Eerst aan vorige woensdag (nvdr 28 april), toen wij

's namiddags te gast waren bij "onze" majoor Pierre in "zijn" kamp van Lombardsijde. Dank zij hem zag ik voor 't eerst in mijn jong leven kanonnen van dichtbij, en zag ze zelfs vuren!

's Avonds in het VTI gaf maëstro "Grote Jacques" tot onze ademloze verbazing een les in oorlogstactiek en -strategie, zoals een doorwinterde generaal past.

Maar dat was slechts het aperitiefje van wat ons voorgeschoteld werd op onze Frontroute-uitstap van 2 mei.

Vóór mijn geestesoog verscheen eerst een immer-lachende Rita, die bezorgd vroeg of zij mij niet eerst weer naar huis moest voeren "om iets warmers" aan te trekken. In mijn onnozelheid had ik immers zoals de vorige dagen prachtig weer verwacht, en was als een zomerzot uitgedost.

Meteen deed ze mij een reserve-regenmantel kado die ondanks mini-maat, mij behoed heeft voor een ferme pleuritis.

In de Dodengang van Diksmuide bracht ik het symbolische offer van één bloeddruppel door een stukje hoofdhuid achter te laten aan het plafond van de laagste bunker.

Toen verschenen ook Marcel en Dirk in beeld, onze twee efficiënte werkers achter de schermen.

Ik dacht ook aan mijn nieuwe vriend, die ik leerde kennen naast mij op de bus. Het is Noël, de tweelingbroer van Michel van "onze" Rosa. Oef! Ik geloof dat ik mij ditmaal niet vergis wat voornamen betreft! Die Noël vertelde mij o.a. dat hij al drie keer ging luisteren naar dezelfde voordrachtgever over de "Moorden van Beernem". Noël verzekerde mij dat hij met veel interesse zelfs nog een vierde keer zou gaan naar die sublieme uiteenzetting, die vier uur duurt, nota bene!

En na al wat die wakkere mannen van het westen in petto hebben, kan ik dat gerust geloven.

Reken daar ook maar onze Monique bij, van wie, na onze vorige uitstap, Martine getuigde, dat iedereen uit de groep twee uur lang aan haar lippen hing tijdens de wandeling in Veurne en in het stadhuis. "En twee uur lang uw toehoorders kunnen boeien, is slechts weinig gidsen gegeven," dixit Martine.

Maar nu pas, op deze tweede mei, leerde ik het mysterie van de heilige Drievuldigheid begrijpen: drie personen in één God!

Daar was vooreerst God de Vader Jacques, die als de gezaghebbende maar liefdevolle vader, ons met zijn wijze woorden en goede zorgen omringde...

Op die manier moet God de Zoon Henri, met zijn enthousiaste, gloedvolle uitleg zijn apostelen en discipelen begeistert hebben. Zijn doordringende blik kon dwars door mijn ziel de leegte van mijn onwetendheid peilen...

Tenslotte was daar de Heilige Geest Herman, die met zijn zoetgevooisde, fluwelen stem tevergeefs trachtte zijn superieur brein te verdoezelen met voor gewone stervelingen begrijpbare, met veel fijnzinnige humor doorspekte taal.

Dit trio vult elkaar aan tot één volmaakte eenheid van ongeëvenaard niveau en brio.

Toen wij in die kerk te Woumen vanuit de middeleeuwen plots in de modernste tijden duikelden, heb ik van pure alteratie er zelfs niet aan gedacht één enkel schietgebedje te prevelen.

Daarom, nu wat laat, maar niet minder uit de grond van mijn hart :

"Dank u , o Heer Jacques-Henri-Herman, omdat ik nog zo'n leerrijke en fijne dag heb mogen beleven!"

IN NAAM VAN ALLE DEELNEMERS : HARTELIJK DANK & PROFICIAT!

Verklaring van de nummers op de reisroutekaart hiernaast :

- 1 Demarcatiepaal Nieuwpoort-aan-Zee. Duitse aanval juli 1917
- 2 Memoriaal kon. Albert & kon. Elisabeth. Nieuwpoort sluizen
- 3 Uniebrug. Standbeeld 7de linie en monument 14de Linie. 1914
- 4 Schoorbakkebrug. Gedenkplaten 2/22 & 3/23 Linie. 1914
- 5 Tervatebrug. Majoor d'Oultremont en z'n grenadiers. 1914
- 6 Belgische Grote wachtposten & Kleine wachtpost.OLV-hoekje
- 7 Dodengang, Duitse bunker en petroleumtanks
- 8 IJzertoren, Herdenkingskruis en Paxpoort
- 9 Diksmuide en zijn marktplein
- 10 Natuurreservaat De Blankaart
- 11 Merkem, De Kippe, Luigem schiereiland,Drie grachten & Maison du Passeur
- 12 VLETERHOF - middagmaal
- 13 Croix de la Réconciliation, gassen 1915
- 14 Essex Farm, John Mc Crae "In Flanders Fields" 1915 Boezinge
- 15 Ieper stad, Salient(=de boog)museum, marktplein, Lakenhalle, Menenpoort
- 16 Hill 60
- 17 Hill 62, koffiestop. Sanctuary Wood en Talbot
- 18 Hooge krater, vlammenwerpers en Yperietgas
- 19 Cimetière français Saint-Charles de potijse
- 20 Zonnebeke, museum WOI
- 21 Tyne Cot begraafplaats
- 22 Canadian Memorial St-Juliaan Kerselare Vancouver
- 23 Deutsche soldatenfriedhofe Langemark
- 24 Houthulst Belgisch militair kerkhof
- 25 Woumen Sint-Andreaskerk
- 26 Deutsche Soldatenfriedhof Vladslo, Treurend paar (Kollwitz)
- 27 DE MEERLAAN-warm avondmaal.

GIDSENKRING
LANGE NELLE

DAGUITSTAP 2.05.1993

FRONTRROUTE 14-18

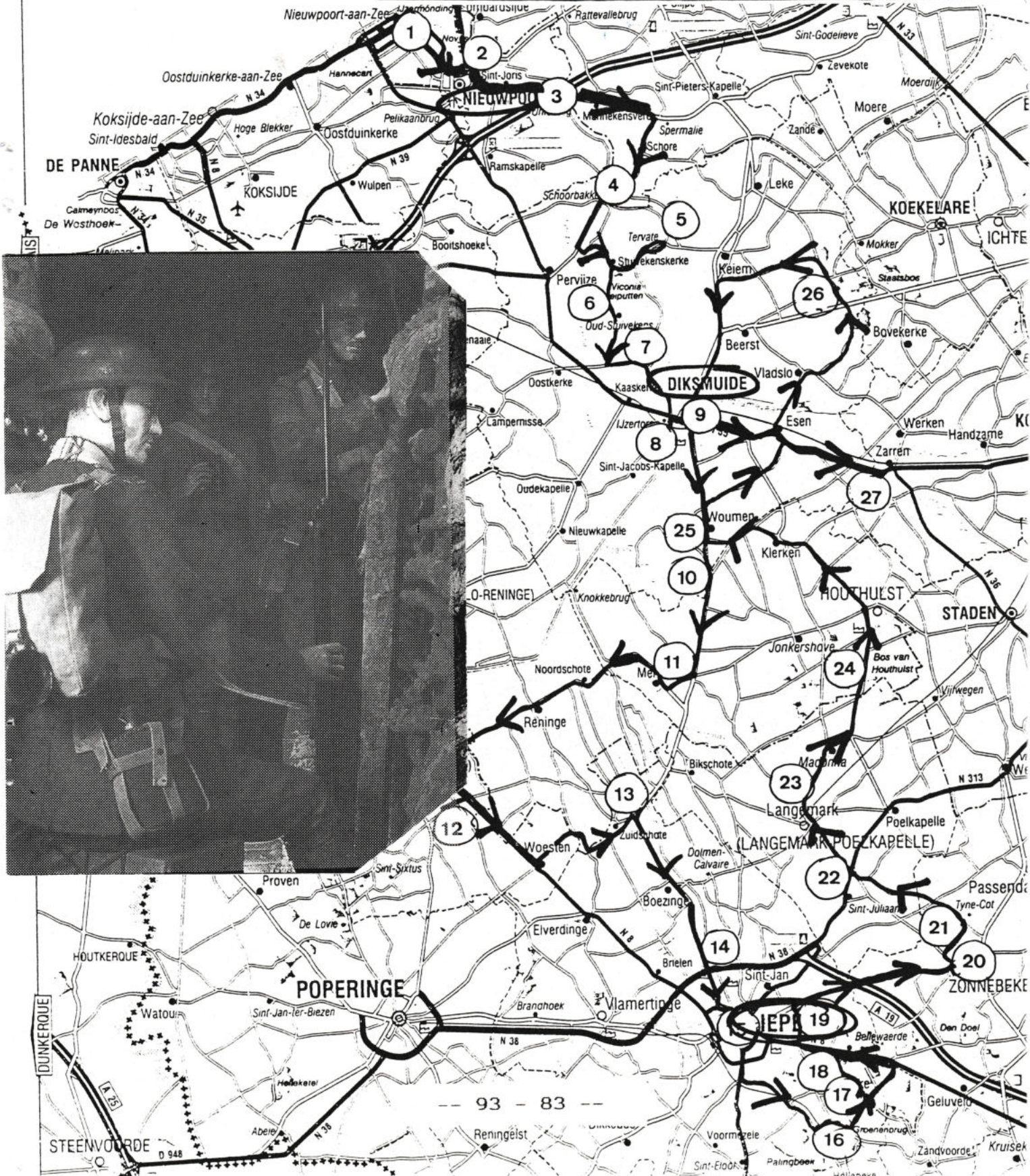
JUSTENDE

BREDENE

DUIZEND SOLDATEN (W. Vermandere)

"als ge van ze leven in de Westhoek passeert
deur regen en noorderwinden
keert omme den tijd als g'ahier passeert
den oorlog ga j'hier were vinden

ja 't is den oorlog da'j hier were vindt
en 't graf van duizend soldaten
altijd iemands vader altijd iemands kind
nu doodstil en godverlaten"

93 - 83

In het vorige nummer van ons Gidsenblad kon je lezen dat aan onze gidsen het "officieel getuigschrift" werd overhandigd op 16.1.1993 met een ontvangst op het Stadhuis van Oostende.

Deze plechtigheid kon bijna niet doorgaan, want om een en ander te regelen met het Ministerie van Onderwijs, waar de getuigschriften gehomologeerd moesten worden, moet je (meer dan) engelengeduld hebben...

Uiteindelijk is het toch gelukt : dank zij de persoonlijke tussenkomst van gemeenteraadslid Jean Vandecasteele werden de getuigschriften op tijd ondertekend door de directeur-generaal en aan ons bezorgd, twee dagen vóór datum.

Daarom willen wij hem via dit medium van harte danken.

Ook een woordje van dank aan Geert Braet, zoon van onze secretaris, die de getuigschriften ontwierp en voor de lay-out instond.

AAAAAAAANDACHT!

Alle leden van de vzw Westvlaamse Gidsenkring worden uitgenodigd op de algemene ledenvergadering op ZATERDAG 12 juni in "Het Noordhof", Noordstraat 107 in Roeselare (het gebruikelijke uur).

Op het programma : verslag van de werking, kasverslag en verkiezing.

"HET STADSLEVEN TE OOSTENDE"

DOMME STREKEN

Sommige schooljongens specialiseren zich in het voeren van propaganda voor zeker land. Een onderzoek werd ingesteld in het Atheneum, het Kollege en de Vakschool. In enkele schrijfboeken trof men teekeningen en vlaggetjes aan. De onverantwoordelijke bengels kwamen er vanaf met een paar berispingen en den raad niet meer te herbeginnen."

NIEUWE POLITIE-UREN

Opnieuw werden de politie-uren gewijzigd en zijn geldig tot 1 mei. De burgers mogen in de openbare gelegenheden vertoeven tot 21 uur. Zij moeten thuis zijn om 21.30 uur. Vanaf 1 mei mogen de koffiehuisen open zijn tot 10 uur en moeten de burgers thuis zijn om 10.30 uur. ('s morgens???)

(uit : DE OORLOGSKRANTEN, deel 12 :
"De Dag", "onpartijdig morgenblad in woord en beeld",
nr 2247, woensdag 19.3.1941, p17)

SPECIAAL ELECTROZAAK MET DIENST NA VERKOOP

Torhoutsesteenweg 171 / 173 - 8400 Oostende

Tel. (059) 70 41 19

Fax (059) 80 63 85

BTW. 416.811.869

B.V.B.A.

STEVEN COMFORT

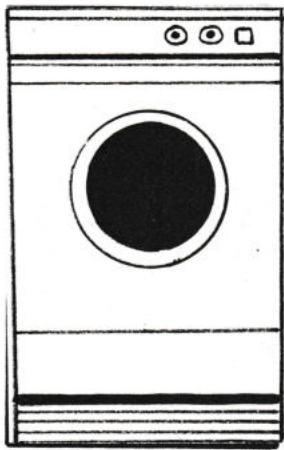

Hotel - Restaurant

LUSITANIA

De Hr Tony Maeyaert
Visserskaai 35
8400 OOSTENDE

Uit sympathie

GLORIA

WASAUTOMATEN - KOELKASTEN
DROOGAUTOMATEN - AFWASMACHINES

Gistelsteenweg 29
Torhoutsteenweg 406

OOSTENDE

 059 / 70 52 74

FOTOCOPIEHUIS

DESNERCK D.

Torhoutsteenweg 196
8400 OOSTENDE
Tel. 059/50 31 46

**FOTOCOPIES
AAN DE
GOEDKOOPSTE PRIJZEN**

Renault 19 Europa, ik zou er niets aan kunnen toevoegen.

Bij mij is het alles of niets. En in het geval van de Renault 19 Europa is het alles. Alles erop en eraan. Speciale serie, speciale wieloppen, speciale striping, speciale binnenbekleding, speciale uitrusting, speciale verstralers, getinte ruiten. 5 deuren, 5 plaatsen, 5 versnellingen. Benzine of dieselmotor. En ik geniet gedurende het Salon van 0% intrest op de prijs van m'n Renault* met

een renting van 36 maanden. Iedere maand betaal ik een en hetzelfde bedrag. Nee, ik zou echt niet weten wat er nog aan toe te voegen.

TOT 35.000 BF GRATIS UITRUSTING.

**OPENDEURDAGEN TOT 27 JANUARI,
ZONDAGEN INBEGREPEN.**

RENAULT
GEEFT JE LEVEN
KLEUR

* Dit aanbod is geldig voor het hele gamma Renault Personenwagens (uitgezonderd de Renault Supre 5 Five en de Renault Clio RL L1) en gaat enkel in na goedkeuring van uw dossier door FINKENAUUT. Aanbod geldig tot 31/1/92.

RENAULT

AUTOBEDRIJF VERMEIRE N.V.

Concessiehouder
Torhoutsesteenweg 405
8400 Oostende
☎ (059) 70 51 47

Algemeenschappelijke Beheerder
Hedwig VERMEIRE